

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Β'

30 ΑΠΡΙΑΙΟΥ 1902

Ο ΑΝΔΡΙΑΣ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Εγράφη πρὸ ἡμερῶν ὅτι τὸ ἔργον τοῦ κ. Βρούτου περαιωθέν, ἀποστέλλεται εἰς Ζάκυνθον, ὅπου θὰ γίνουσι τὰ ἀποκαλυπτήρια περὶ τὰ τέλη Μαΐου.

Ὅταν πρὸ ὀκτῶ μηνῶν προσεκληθῆμεν νὰ ἴδωμεν τὸ πρόπλασμα τοῦ ἀνδριάντος, ἐγράψαμεν καθαρὰ τὴν γνώμην μας, καταδικάσαντες αὐτὸ ἀπροκαλύπτως. Ἦτο μία ἀτυχὴς σύλληψις ἐνὸς τῶν ἀγαπητοτέρων μας καλλιτεχνῶν. Ἠλπίζαμεν τότε ὅτι θὰ ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψιν, εἴτε ὑπὸ τοῦ καλλιτέχνου εἴτε ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, παρατηρήσεις εἰλικρινεῖς καὶ ἀληθιναί. Καὶ δι' αὐτὸ τὰς ἐγράψαμεν. Δὲν ἀπεβλέψαμεν εἰς πρόσωπα, διότι οὕτω μᾶς ἦτο ἴσως ἐπιβεβλημένον νὰ σιωπήσωμεν. Μᾶς ἐνδιέφερε καὶ μᾶς ἐνδιαφέρει τὸ ἔργον. Ἄλλ' ἢ κρίσις μας δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ ἔργον ἐξετελέσθη.

Καὶ τὸ ἄψυχον μάρμαρον, συναισθανόμενον καὶ αὐτὸ ἀκόμη, νομίζεις, τὸ γινόμενον ἀδίκημα, διεμαρτυρήθη, παρουσιάσαν εἰς τὸ μέσον τῆς ἐργασίας κηλίδας. Τίποτε. Τὸ ἀχάριστον μάρμαρον ἐγκατελείφθη καὶ ἀντεκατεστάθη δι' ἄλλου. Καὶ τὸ ἔργον οὕτω ἐπερατώθη.

Αὐτὴν τὴν φορὰν ἐκφέρομεν τὴν γνώμην μας ἀπρόσκλητοι. Καὶ μᾶς προξενεῖ θλίψιν. Μαρμάρινον, τώρα ἀπομένει ψυχρὸν ὅπως πρὶν τὸ ἔργον. Δὲν ἠμποροῦσε βεβαίως νὰ προσλάβῃ ζωὴν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχε τὸ πρόπλασμα, οὔτε ν' ἀλλάξῃ ἢ αἰσθητικὴν του. Ἐχρειάζετο κάτι ἄλλο, ἢ κατανόησις καὶ ἡ ἀπόδοσις τοῦ μεγαλείου τοῦ Σολωμοῦ. Οὔτε ἡ στάσις του, οὔτε ἄλλο τι ἐνέχουν τοιαῦτα δείγματα. Κάτι

ἀπειρώς βαρὺ καὶ ἄχαρι περιβάλλει τὸν ἀνδριάντα, ἀρμόζοντα εἰς ἀπλοῦν ἀστὸν, ἢ μᾶλλον εἰς μέλλοντα ἰσρέα, ὅστις κάμνει δοκιμὰς πῶς θὰ εὐλογῇ τὸ μέλλον ποίμνιόν του.

Κάπου ζητεῖ ν' ἀναπανθῇ τὸ μάτι τοῦ θεατοῦ· ἀλλ' ἀπαντᾷ ἐξοχὰς ποῦ πληγώνουν τὴν αἰσθησιν, ἢ ἀτελείωτα ἐπίπεδα ποῦ τὴν κουράζουν. Καμμία αἰσθητικὴ συγκίνησις. Καμμία ἀρμονία τῶν μερῶν πρὸς τὸ ὅλον, πρὸς τὴν ιδέαν, τὴν ὁποῖαν εἴμεθα ἀναγκασμένοι νὰ ζητήσωμεν ἀλλοῦ, εἰς ἐκεῖνο ποῦ ἔχομεν ἤδη μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μας ἐν σχέσει πρὸς τὸν ψάλτην τῆς Ἐλευθερίας. Ποῦ ἡ δύναμις, ποῦ ἡ ψυχὴ, ποῦ ἡ πτῆσις τοῦ ποιητοῦ! Τὸ μάρμαρον ἤλλαξε μόνον μορφήν χωρὶς καὶ ὑπὸ τῆς σμίλης νὰ ἀναζήση.

Τέχνης ἐλευθερία καμμία. Βεβαίως τὸ ἔργον αὐτὸ δὲν εἶναι ἔργον μελέτης, οὔτε ἐμπνεύσεως. Τίποτε δὲν μᾶς ἐνθυμίζει τὸν Σολωμόν, ἀλλ' οὔτε τὴν ἐποχὴν ποῦ ἔζησε. Τί ἠθέλησε νὰ παραστήσῃ ὁ καλλιτέχνης, δὲν φαίνεται πούθενά. Ἐνα ἀνδριάντα βλέπομεν ἀπλῶς, ἐν ὁμοίωμα ἴσως τοῦ Σολωμοῦ. Τὸν Σολωμόν ὄχι. Τὸν ποιητὴν ὄχι, τὸν ἐνθουσιώδη, τὸν ἐμπνευσμένον, τὸν λάτρην τοῦ αἰωνίου Καλοῦ. Ὁ γνωρίζων τὸν Σολωμόν θὰ μείνῃ ἀπαθὴς πρὸ τοῦ ἀνδριάντος του καὶ θὰ κλείσῃ τὰ μάτια διὰ νὰ ἐπανίδῃ τὴν ὠραίαν εἰκόνα, ποῦ ἐγεννήθη μέσα του μετὰ τῶν ποιημάτων του τὴν ἀνάγνωσιν. Ὁ μὴ γνωρίζων τὸν Σολωμόν δὲν θὰ αἰσθανθῇ — ἀκόμη περισσότερο — ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἠμποροῦσε νὰ γεννήσῃ τὴν σκέψιν, τὸ συναίσθημα, ὅτι εὐρίσκεται πρὸ ἀνδριάντος ποιητοῦ.

Εἶνε κριμα ὅτι εἰς τὸ ἔργον αὐτό, τὸ ἐνέχον τόσην σημασίαν, τίποτε δὲν ὑπάρχει τὸ ἀνυψῶνον τὴν σκέψιν, τὸ κινοῦν τὴν φαντασίαν πρὸς κάτι ὑψηλότερον, τὸ δυνάμενον νὰ συναρπάσῃ ἔστω καὶ διὰ μίαν στιγμὴν.

Καὶ εἶναι καὶ ἄδικον.

Μεθαίριον ὁ λαὸς ὁ ἑλληνικὸς, οἱ Βασιλεῖς του, ἐπίσημοι ἴσως ξένοι, προσκαλούμενοι θὰ ἀντικρύσουν τὸν ἀνδριάντα τοῦ ποιητοῦ. Χιλιάδες βλέμματα θὰ ἀναμένουν, μετὰ συγκίνησιν ἰσράν, νὰ ἴδουν αἰρομένην τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν ποῦ θὰ τὸν καλύπτῃ, ἔτοιμα νὰ πλημμυρήσουν ἀπὸ δάκρυα ὑπερηφανείας καὶ ἐνθουσιασμοῦ, θεώμενα τὴν θείαν, τὴν μεγάλην, τὴν ἐμπνευσμένην μορφήν τοῦ Ζακυνθίου ὅπως τὴν γνωρίζει ὁ καθεὶς μας, καὶ ὅπως, ἀκόμη περισσότερο, τὴν φανταζόμεθα καὶ τὴν αἰσθητοποιοῦμεν. Θὰ ζήσῃ ὁ λαὸς πρὸς στιγμὴν, καταλείπων τὰς ἀσχολίας του, μετὰ ἕνα ὠραῖον ὄνειρον. Ὁνειρον τοῦ παρελθόντος ἡγιασμένον, καὶ ὄνειρον γοητευτικὸν τοῦ μέλλοντος. Ὁ ποιητὴς θὰ ἀπαγγεῖλῃ τοὺς στίχους του. Ὁ μουσικὸς θὰ τονίσῃ μεγαλοπρεπῆ ὕμνον. Θὰ ἑορτασθῇ μία μεγάλη καὶ ὑπερήφανη ἑλληνικὴ ἡμέρα.

Ἀργότερα, θὰ ξεκινήσῃ ὁ Ἕλλην ἀπὸ τὰ ξένα, θὰ περάσῃ βουνὰ καὶ θάλασσαν
με φουσκωμένα τὰ πανιά περήφανα καὶ ὠραῖα

διὰ ν' ἀράξῃ εἰς τὸ μοσχοβολημένο νησί καὶ νὰ ἐνωτισθῇ εἰς τὰ ἄφωνα τοῦ ποιητοῦ χεῖλη, τῆς ζωῆς τὴν ὁμορφιά, τὴν πνοὴν ἢ ὁποῖα οὐρανόπεμπτη συνώδευε τὰ τραγούδια του.

Θὰ ξεκινήσῃ ἀπὸ τὴν μακρυνὴν τοῦ πατρίδα ὁ γέρον, ὁ αἰσθανόμενος πλησιάζον τὸ τέλος τοῦ βίου του, διὰ νὰ χαιρετίσῃ ἐκεῖνον, ποῦ ἔφαλε τῆς Τριπολιτσᾶς τὰς σελίδας τὰς δοξασμένας.

Θὰ ξεκινήσῃ ἡ κόρη, ν' ἀτενίσῃ ἐκεῖνον ποῦ ἀπηθανάτισε τὸν ἀγνὸν ἔρωτα τῆς παρθένου εἰς τοὺς ἀπλοὺς καὶ παθητικοὺς στίχους τῆς Φαρμακωμένης.

Θὰ ξεκινήσῃ ὁ ποιητὴς, θὰ ξεκινήσῃ ὁ καλλιτέχνης, νὰ ἀνεύρῃ ἐπάνω εἰς τὴν μορφήν του, στὴ ματιὰ του μέσα τὴν ἀδιώρητη.

ὀλίγο πῶς καὶ μακροῦν σὲ μέγα σκότος ἔ' ἔρρω.

Εἰς τοιοῦτο βᾶθρον εἶναι στημένος, μέσα εἰς τοῦ ἔθνους τὴν συνείδησιν, ὁ ἀνδριάντ τοῦ Σολωμοῦ. Καὶ ἡ ἀπογοήτευσίς, μετὰ τὸ ἀντίκρυσμα τοῦ μαρμαρίνου ὁμοιώματος, θὰ ἦναι δι' αὐτὸ ἀκόμη μεγαλειότερα.

Ἐχρειάζετο ὀλιγότερη ἀπονία ἐκ μέρους ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀναλαμβάνουν τόσον βαρὺ ἔργον, τοῦ νὰ ἐκθρέψουν τὸν ἑλληνικὸν λαὸν μετὰ τὴν ὑγείᾳ γνῶσιν τοῦ Καλοῦ. Ὁ καλλιτέχνης, ἔστω, ἔκαμεν ἐν ἔργον ἀτυχές. Οὔτε νομίζομεν εἰς τὴν τέχνην ἀδύνατον τὴν ἀποτυχίαν. Ὁ κ. Βροῦτος ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὀλόκληρον ζωὴν καλλιτέχνου. Δὲν θὰ ἐχάνετο ὁ γλύπτης, ἂν δὲν ἐνεκρίνετο τὸ πρόπλασμα του. Ἡ εὐθύνη βαρύνει βαρεῖα τὴν Ἐπιτροπὴν. Αὐτὴν αἰτιώμεθα καὶ αὐτὴν καταδικάζομεν. Τὸ ζήτημα εἶναι μεγίστης, ἔθνικῆς σημασίας. Καὶ τὰ ἔθνικα ζητήματα πρέπει νὰ τίθενται πολὺ ὑψηλά. Τότε μόνον θὰ ἐπιτελέσωμεν ἔργα μεγάλα. Δὲν εἶναι πρᾶγμα ἄγνωστον ὅτι ἡ ἐκ τῶν μεγάλων ἔργων δημιουργουμένη ἀτμόσφαιρα ὠθεῖ διαρκῶς τοὺς λαοὺς πρὸς τὰ ἔμπροσ. Εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσωμεν εἰς τὴν Τέχνην τὴν πρέπουσαν θέσιν, διότι αὐτὴ θὰ μᾶς ἀνυψώσῃ ὡς ἄτομα, θὰ μᾶς ἀναδείξῃ ὡς ἔθνος, ὡς κράτος θὰ μᾶς κρατύνῃ.

Θέσατε τὴν Τέχνην παρὰ τὴν Θρησκείαν. Καὶ ἡ Θρησκεία ἀκόμη, ἔχει ἀνάγκη τῆς Τέχνης. Μᾶς τὸ διδάσκουν ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἱστορία.

KIMON MILXALIDIS

ΤΡΕΛΛΕ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗ

Γιὰ λέγε μου, θεότρελλε τραγουδιστή,
Ποῦ μόνο διαμαντόδετοι δουλεύεις σίχοι,
Τί κάθεσαι καὶ λές, ὅπου κι ἂν τύχη,
Αὐτὰ ποῦ γράφεις μὲ καρδιά σπαρταριστή;

Δὲν βλέπεις πῶς χαμογελοῦν καὶ μιὰ σταλιά,
Σὰν σὲ θωροῦν διαβάζοντας ἢ ἀναστενάξης,
Καὶ σὺ καμόνεσαι πῶς δὲν κοιτάξεις,
Τραγουδιστή μὲ τὰ σγουρόξανθα μαλλιά;

Κι ἀπέ, σὰν ἔστὸ σπιτάκι σου βρεθῆς — τί λές;
Ποῦ γύρω γύρω ὅλο ἀκασιές ἔχουν φνιτέφει,
Ποῦ ὁ ἥλιος τὸ φιλᾶ πρὶν βασιλέψη,
Τὰ μάτια σου βουρκώνουνε κι ἄθελα κλαῖς.

Ὅμως, παιδί, παιδί μεγάλο, νὰ χαρῆς,
Ἄς μὴ σὲ παίρῃ τὸ παράπονο, ἔστ' ἀλήθεια,
Σ' ἄλλους ἂν φαίνονται σὰν παραμύθια
Δυσκολοφάνταχτα, τὰ φώσια ποῦ θωρεῖς.

Κι ἄκου μιὰ γέρικη ἱστορία, μιὰ παληὰ
Παληὰ παμπάλαια ἱστορία, ταιριασμένη,
Ἄπὸ τὰ χρόνια ποῦ ἔστην οἰκουμένη,
Συγχομιλοῦσανε κι δέντρα καὶ πουλιά.

«Φαρμακερὸς ἀστρίτης ἀπ' τῆ γῆ
Σ' ἔναν ἀετὸν ἐφώνηξε, — γιὰ στάσου,
Καὶ σήκωσε καὶ μένα ἔστ' ἀπὸ φτερά σου,
Νὰ νοιώσω τὴ φωτολουομένη αὐγή. —

Καὶ ὁ ἀετὸς ἐχύμηξε μὴ ὀρμή
Καὶ ἔσηκωσε ἔστ' ὀνύχι του τὸ ματωμένο
Τὸ φίδι, ποῦ χτυποῦσε ξαφνιασμένο
Τ' ἀγέρι, μὲ τὸ πράσινο κορμί.

Κ' εἶπε ἔστ' ὀνύχι τ' ὄρνειο τὸ τρανὸ
Μὲ περηφάνεια βασιληᾶ γεμάτο,
— Φίδι ποῦ σέβνεσαι ἔστ' ἀπὸ χόρτα κάτω
Γιὰ κόττα τὸν αἰθέριον οὐρανό,

Τ' ἀγέρι τὸ παρθένο πῶς φουᾶ,
Τὸν ἥλιο τί καθάριες πῶχει ἀχτίδες,
Κι ἀπέ, ἔσ' ἀναρίθμητες πυγολαμπίδες,
Τὰ συννεφάκια πέρα τὰ χρυσᾶ.

Καὶ μὴ ἀπλωμένα ὀρθάνοιχτα φτερά,
Ἄπ' τῆ μορφῆ τῆς πλάσης μαγεμένο
Φαινόνταν τὸ πουλὶ σὰν καρφωμένο
Στὰ πλάτια τ' οὐρανοῦ τὰ φωτερὰ.

Ὅμως τὸ κρόο κι ἄσπλαγχο ἐρπειό,
Ποῦ φαρμακάδα χύνει καὶ σταλάζει,
Γυρνᾶ νὰ τὸ δαγκάσῃ, μὰ κι αὐτὸ
Τ' ἀφίνει καὶ γκρεμνίζεται καὶ σκάζει.

Μὰ πρὶν νὰ πέση, τέτοια διαλαλεῖ
 Στὸ φίδι, τὸ πουλὶ τὸ ξακουσμένο.
 — Φίδι, κακό, ψυχρὸ καὶ διαστρεμμένο,
 Μὲ δίχως σπλάγχνο κ' αἷμα, μὲ χολή,

Ἐγὼ νὰ σὲ σηκῶνω ἔστα ψηλά
 Καὶ σὺ νὰ θές νὰ μὲ τραβήξῃς κάτω, —
 Κ' εἶπε τὸ φίδι, — ἐγὼ ἔχω πλεὺ καλὰ
 Ἀπ' τὸ γαλάζιο φῶς, τὸ μαῦρο βάτο...»

Σμύρνη.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΕΦΕΡΙΑΔΗΣ

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΕΙΟΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ*

* Ἀπὸ Σαμαρείας εἰς Γαλιλαίαν.

Διερχομένοις ἡμῖν τὸ βαθύπεδον τῆς Σαμαρείας δεξιᾷ ὑψοῦται τὸ ὄρος Γαριζὶν καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ, πάλιν δεξιᾷ, τὸ Ἐβάλ. Τοῦ Γαριζὶν τὸ ὄνομα ἀναμνησθεὶς ἡμᾶς εὐθὺς τὰ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ (Ἰωάνν. Κεφ. 5) ἐν τῇ περιφρήμῳ συνεντεύξει τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος περὶ τοῦ ὄρους τούτου εἰρημένα. «Οἱ πατέρες ἡμῶν ἔλεγον ἡ Σαμαρείτις πρὸς τὸν Κύριον, ἐν τούτῳ τῷ ὄρει προσεκύνησαν, καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου δεῖ προσκυνεῖν» (ἐδ. 20-21). Εἰς ταῦτα ἐδόθη ἡ θαυμασία ἀπάντησις τοῦ Κυρίου ἡ ἐρμηνεύουσα τὸ ἀληθὲς πνευματικὸν βάθος καὶ ἠθικὸν ὕψος τῆς τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίας. «Γύναι, πίστευσόν μοι ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ Πατρὶ. Ἄλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστὶν ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ Πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν».

* Ἰδε σελ. 15.

Ἡ συνέντευξις αὕτη τοῦ Κυρίου μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος ἐγένετο κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Σιχάρ πλησίον τοῦ χωρίου, ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγή τοῦ Ἰακώβ, ἔνθα ὁ Ἰησοῦς κεκοιτικῶς ἐκαθέετο ἐπὶ τῇ πηγῇ». Καὶ ἰδοὺ ἡ πηγή αὕτη, καλουμένη μέχρι νῦν πηγή Ἰακώβ (Βίβ. Ἰακώβ), κεῖται ἀκριβῶς κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς ὥραιας κοιλάδος τῆς μετὰ τὸν Γαριζὶν καὶ τοῦ Ἐβάλ ἐγγυτάτω τῆς ὑπὸ τὰς ὑπωρείας Ἐβάλ κόμης Ἀσχάρ, τῆς φερούσης ὀλίγον ἠλλοιωμένον τὸ ὄνομα Σιχάρ. Ἡ ταυτότης δὲ τῶν ὀνομάτων τούτων εἶναι τρανὴ μαρτύριον τῆς ταυτότητος τῆς πηγῆς. Ἀπὸ τῆς πηγῆς τοῦ Ἰακώβ, ὁδὸς ἡμισείας ὥρας ἄγει εἰς Νεάπολιν (Ναβλούς) τὴν παλαιότερον Σιχέρ. Ἄλλ' ἐννοεῖται οἰκοθεν, ὅτι ἡμεῖς δὲν ἠδυνάμεθα νὰ διακόψωμεν τὴν πορείαν ἡμῶν παρὰ τὴν πηγήν καὶ προσκυνήσωμεν τὸ παρ' αὐτὴν προσκυνητήριον.

Μεταξὺ πάντων τῶν ἐν Παλαιστίνῃ προσκυνητηρίων, τὸ πιστότατον καὶ γνησιώτατον ὡς ἐκ τῆς θέσεως καὶ τῆς ὁμοφώνου περὶ τῆς

ταυτότητος μαρτυρίας Χριστιανῶν τε καὶ Ἰουδαίων καὶ Μωαμεθανῶν, εἶναι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πηγή. Παρὰ ταύτην ὑπάρχουσι λείψανα περικαλλοῦς τρισυποστάτου βυζαντινοῦ ναοῦ, ἱκανὰ ἵνα μαρτυρήσωσι τὴν πάλαι λαμπρότητα αὐτοῦ. Αὐτὸ δὲ τὸ φρέαρ εἶναι βαθύτατον, ὡς ἔλεγε καὶ ἡ Σαμαρείτις τῷ Χριστῷ «καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ», ἔχον βάθος 23 μέτρων. Μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦτο τὸ πλεῖστον πληρωμένον λίθων, ἀλλ' ἀπρὸ περιῆλθεν ὀριστικῶς εἰς τὴν κυριότητα τῶν ἡμετέρων, ἐκαθαρίσθη ἐντελῶς. Δὲν ἔχει δὲ ὕδωρ ἐν πάσῃ ὥρᾳ τοῦ ἔτους, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐγγὺς αὐτοῦ ἀλλαι πηγαὶ ὕδατος, ἀπ' οὗ ἀσμένως καὶ εὐσεβῶς ἐποτίσθημεν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἐδάφους. Ὁ ἱερὸς χώρος ὃ περὶ τὴν πηγήν μετὰ τῶν ἑρειπίων τοῦ βυζαντινοῦ ναοῦ, ὃν οἱ Λατῖνοι ἠμφισβήτησαν πρὸς ἡμᾶς ἐπὶ μακρόν, κατέστη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν κτήμα τῶν ἡμετέρων Ἀγιοταριτῶν, καὶ περιεφράχθη διὰ περιβόλου εὐρέος. Τὸ τοιοῦτο ἦν μέγα κατόρθωμα τῶν ἡμετέρων ἂν ἀναλογισθῆ τις πόσον πεισματωδῶς καὶ ὑπὸ τίνων δυνάμεων ὑποστηριζόμενοι ἀμφισβητοῦσιν ἡμῖν οἱ Λατῖνοι πάσαν σπιθαμὴν γῆς ἐν τοῖς ἀγίοις τόποις. Ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ περιβόλου ὑπάρχει οἴκημα, ἔνθα μένει ὁ φρουρὸς μοναχὸς τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου. Τοιοῦτος δὲ ἀπὸ 38 ἐτῶν διετέλει μέχρι τοῦ 1900 (ὡς δὲ μανθάνω ἀσμένως, διατελεῖ ἐτι) ὁ καλὸς Ἀγιοταριτῆς πατήρ Δοσίθεος, καταγόμενος ἀπὸ Δελφῶν ἢ ἀπὸ Ἀραχώβης. Ὁ ἀφελὴς καὶ εὐσεβὴς μοναχὸς σφόδρα εὐχαριστήθεις, διότι ἔβλεπε προσκυνητὴν ἐξ Ἑλλάδος ἐρχόμενον εἰς τὴν ἱερὰν πηγήν τῆς Σιχάρ, μοι ἐξέφραξε τὴν ἀπορίαν αὐτοῦ διότι ἐνῶ ἐκ πασῶν τῶν χωρῶν τῆς Ἑσθῶπης καὶ Ἀμερικῆς χιλιάδες περιηγητῶν ἐπισκέπτονται τὸ φρέαρ, ἐξ Ἑλλάδος εἰς μόνος πρὸ 30 ἐτῶν ἦλθε προσκυνητὴς καὶ δευτέρως ἐγώ. Καὶ ἀληθῶς ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν ἐπισκεψαμένων μετὰ χιλιάδων ὀνομάτων Ἀμερικανῶν καὶ Εὐρωπαίων οὐδὲ ἐν εὐρον ὄνομα Ἑλληνικόν.

Ἀπὸ τῆς πηγῆς τοῦ Ἰακώβ κειμένης, ὡς ἐρρήθη, ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς μετὰ τὸν Γαριζὶν καὶ Ἐβάλ ἐκτεινομένης κοιλάδος, τῆς κοιλάδος Σιχέρ, προχωροῦντες ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν δυτικώτερον δι' ὁδοῦ ὁμαλῆς καὶ ἐν μέσῳ τοπίων πανταχοῦ δενδροσκεπῶν, ἔνθα καὶ ἡ περιφρῆμος «δρὺς Σιχέρ» (ἐν τῇ νῦν κόμῃ Βαλατᾶ, λαβούση τὸ ὄνομα ὡς φαίνεται ἐκ τῆς Δρυὸς ἐκείνης (Βαλλοῦτ = δρὺς)) καὶ ὁ τάφος τοῦ Ἰωσήφ (Κάβε - Γιουσέφ), καὶ πολλὰ πρὸς τὴν

1. Γ. συνδεόμενα ὀνόματα, ἀφικόμεθα περὶ ἑσπέραν τῆς Μεγάλης Πέμπτης εἰς Ναβλούς.

Ἡ Ναβλούς (Νεάπολις) εἶναι πόλις μεσαίας τάξεως κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν πληθυσμὸν, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 20 χιλ. κατ.. ἔχουσα δὲ καὶ ὁδοὺς καὶ ἀγορὰς ἱκανῶς καθαρὰς ὡς πόλις Τουρκικῆ, καὶ κίρια ἰδιωτικὰ τε καὶ δημόσια ἱκανῶς εὐπρεπῆ. Κεῖται δὲ ἡ Ναβλούς ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Ἰσραηλιτικῆς πόλεως Σιχέρ (Σίκμα, Ο΄) τῆς γνωστῆς ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. Ἡ Σαμάρεια, ἐξ ἧς πᾶσα ἡ περὶ Σιχέρ χώρα καλεῖται Σαμάρεια, ἔκειτο, ὡς θέλωμεν εἰπεῖ, ἐν ἄλλῃ θέσει οὐχὶ δὲ ἐν τῇ τῆς Ναβλούς. Τὸ ὄνομα τοῦτο, Νεάπολις δηλοῦσι, ἐδόθη εἰς τὴν Σιχέρ ἢ Σίκμα, ὅτε αὕτη ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Τίτου ἀνακαινισθεῖσα ἐπανομάσθη Νεάπολις Φλαβία (ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ γένους τῶν Φλαβίων, εἰς ὃ ἀνήκεν ὁ Τίτος) καὶ ἀποκαινισθεῖσα ἐγένετο ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων τῆς Σαμαρείας, καίτοι ὁ Ἑβραϊκὸς ἦτο ὁ Σαμαρειτικὸς πληθυσμὸς διετηρήθη καὶ διατηρεῖται μέχρι νῦν ἐνταῦθα. Ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἀραβοφώνων ἐνταῦθα Ὀρθοδόξων, τῶν ἀπογόνων τῶν ἐν τοῖς Ρωμαϊκοῖς καὶ τοῖς Βυζαντινοῖς χρόνοις Ἑλλήνων κατοίκων τῆς πόλεως ἀνέρχεται ἀπλῶς εἰς ὀλίγας ἑκατοντάδας. Πλὴν δὲ τῶν 200 περίπου Ἑβραίων Σαμαρειτῶν, οἱ κάτοικοι τῆς Ναβλούς εἶναι Μωαμεθανοὶ ἀραβόφωνοι. Εἶναι δὲ οἱ Μωαμεθανοὶ οὗτοι τῆς Ναβλούς οἱ φανατικώτατοι ἴσως τῶν Μωαμεθανῶν τῆς Τουρκίας εἶναι ἀδύνατον διερχόμενος τις Χριστιανὸς τὰς ὁδοὺς καὶ ἀγορὰς τῆς πόλεως ἀνευ συνοδείας χωροφύλακος τινος ἢ στρατιώτου Μωαμεθανοῦ, νὰ μὴ ἐκτίθηται εἰς ὕβρεις καὶ λιθοβολισμοὺς γινομένους ὑπὸ ἀγυιοπαίδων ἐνθαρρυνομένων καὶ προτρέπομένων ὑπὸ τῶν μεγάλων.

Εἰς τοιαύτας ὕβρεις εἶναι ἐκτεθειμένοι ἰδίως οἱ φέροντες τὸ ἱερατικὸν σῆμα. Πᾶσα ἡ ἀγαθὴ θέλησις τοῦ ἐν Νεαπόλει Τούρκου διωκτοῦ καὶ πᾶσαι αἱ πρὸς αὐτὸν ἐπιλήσεις τῶν Χριστιανῶν μένουσιν ἀτελεσφόρητοι ἀπέναντι τοῦ ἀγρίου φανατισμοῦ τοῦ μωαμεθανικοῦ πληθυσμοῦ. Εἰς γυναῖκας Χριστιανῶν (οὐδ' αὐτῆς τῆς θυγατρὸς τοῦ ἐνταῦθα Ἀγγλου ἱεραποστόλου ἐξαιρουμένης) δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐξέρχονται εἰς τὰς ὁδοὺς ἀσκεπεῖς τὸ πρῶσωπον, ἐλάχιστα δὲ πράγματα ἐμβάλλουσι πολλάκις εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν καὶ τὴν ὑπαρξίν τῶν Χριστιανῶν. Ὁ φανατισμὸς δ' οὗτος δὲν ἐπιτρέπει καὶ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν μεγαλο-

πρεπών ἐν τῇ πόλει μωαμεθανικῶν τεμενῶν, ὧν τινα, οἷον τὸ Δζαμί-ελ-καβίω, εἶναι μεταποιημένα ἀπὸ ναῶν χριστιανικῶν ὁρθοδόξων, ἀλλὰ δὲ ἀπὸ λατινικῶν τῶν χρόνων τῶν σταυροφοριῶν.

Οἱ Ὀρθόδοξοι κάτοικοι τῆς Νεαπόλεως, ἐν οἷς ἰδίως ἐνεργεῖται δυστηγῶς ὁ προτεσταντισμός, εἰσὶν ἀραβόφωνοι, ἀλλὰ φέρουσι προφανῆ τὸν τύπον τὸν ἑλληνικὸν πολλῶ ἐμφαντικώτερον τῶν τῆς Ἰουδαίας Ὀρθοδόξων. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ὀπωσοῦν μελαιφούς κατοίκους τῆς Ραμιάλλας, βλέπει τις ἐνταῦθα χροιάν λευκοτάτην καὶ φυσιογνωμίαν Χριστιανῶν πολλῶ διάφορον τῆς τῶν Μωαμεθανῶν, ἀναμνησκουσαν τύπον ἀνθρωπολογικῶν τελείως ἑλληνικόν. Ἡ διαφορὰ αὕτη ἐξηγεῖται ἄλλως καὶ ἱστορικῶς ἀπλούστατα. Οἱ κάτοικοι τῆς Σαμαρείας, οἱ ἀνεκαθεν, ἀπὸ τῶν χρόνων ἰδίως τῆς καταλύσεως τοῦ κράτους τῆς Σαμαρείας (722) ὄντες πολυμιγεῖς, ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν μακεδονικῶν καὶ μάλιστα τῶν αὐτοκρατορικῶν ρωμαϊκῶν χρόνων πολλῶ ἰσχυρότερον ὑπέκωψαν εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἢ οἱ τῆς Ἰουδαίας. Καὶ τὰ ὀνόματα δὲ αὐτὰ τῶν τῆς Σαμαρείας (τῆς χώρας δηλονότι Σαμαρείας) πόλεων τῶν χρόνων τῶν ἑλληνορωμαϊκῶν Νεάπολις, Σεβίαστια, κτλ. μαρτυροῦσι τὴν ἐνταῦθα ἐπικράτησιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀπὸ τῶν χρόνων δὲ τούτων μέχρι τοῦ 7-8 μ. Χ. αἰῶνος, ἡ ἐπιρριμωσά ἐνταῦθα γλῶσσα, ὡς καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην, ἦτο ἡ ἑλληνιστῆ. Καθόλου δέ, πάντες οἱ τῆς Παλαιστίνης Χριστιανοὶ κάτοικοι, οἱ ἀποτελοῦντες μέχρι τοῦ 7-8 αἰῶνος τὴν μεγάλην πλειονότητα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ταύτης, ἦσαν Ἕλληνες, καὶ τῶν Ἑλλήνων τούτων ἄμεσοι καὶ γνήσιοι ἀπόγονοι εἶναι οἱ νῦν ἀραβόφωνοι Ὀρθόδοξοι τῆς χώρας. Ἀλλ' ἐν Νεαπόλει, τῇ πρωτεύουσῃ τῆς χώρας Σαμαρείας καὶ κατὰ τὴν Σαμαρείαν, ὑπῆρχε σποράδην καὶ ἐν τοῖς ρωμαϊκοῖς καὶ βυζαντινοῖς ἔτι χρόνοις καὶ ἄλλος λαὸς ἱστορικός, οὗ τὰ μέχρι νῦν ἐν Ναβλοῦς σωζόμενα λείψανα ἐξεγείρουσι τὴν περιέργειαν καὶ τὸ διαφέρον τῶν περιηγητῶν καὶ ἱρευνητῶν, ἐννοοῦμεν τὰ λείψανα τῶν Σαμαρειτῶν. Ὁ λαὸς οὗτος παραχθεὶς, ὡς γνωστὸν, κατὰ τὸν 8 καὶ 7 π. Χ. αἰῶνα μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ κράτους τῆς Σαμαρείας (τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραήλ, τῶν δέκα δηλονότι φυλῶν) ἐκ τῆς ἀναμίξεως τῶν μετὰ τὴν ἀσσυριακὴν αἰχμαλωσίαν ἐν τῇ χώρᾳ μεϊνάντων Ἰσραηλιτῶν καὶ τῶν ἐξωθεν τότε μετοικισθέντων ἄλλο-

φύλων, ἀποτελεῖ εἶδος τι προτεσταντισμοῦ ἐν τῷ ἔθρῳ τῷ ἀρχαίῳ. Οἱ Σαμαρείται καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, ὡς λέγει καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, οὐ συνεχρῶντο ἀλλήλοις. Οἱ Σαμαρείται ὡς ἱερὸν βιβλίον ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης παρεδέχοντο μόνον τὴν Πεντάτευχον τοῦ Μωϋσέως. Καὶ πρὶν ἔτι μετὰ τὴν ἀσσυριακὴν αἰχμαλωσίαν, ἐπέληθ ἡ πολλῶν καὶ ποιικίλων φυλῶν ἐν Σαμαρείᾳ ἀνάμιξις, οἱ Σαμαρείται μετὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Ροβοᾶμ διαίρεσιν τοῦ μεγάλου ἔθρῳ τοῦ Δαυὶδ καὶ Σολομῶντος, ἀποτελέσαντες τὸ βόρειον ἔθρῳ τοῦ κράτους, τὸ καλούμενον κράτος τοῦ Ἰσραήλ, δὲν ἐθεώρουν πλέον τὴν Ἱερουσαλήμ ὡς κέντρον ἔθνικόν καὶ θρησκευτικόν ἀποχωρισθέντες ταύτης πολιτικῶς ἀπεχωρίσθησαν καὶ ἠθικῶς καὶ θρησκευτικῶς ὁ δὲ μετὰ τὴν ἀσσυριακὴν αἰχμαλωσίαν ἀποτελεσθεὶς πολυμιγῆς λαὸς τῶν Σαμαρειτῶν ἔτι μᾶλλον ξένος εἶχε πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ὅτε δὲ μετὰ τὴν βαβυλωνιακὴν αἰχμαλωσίαν τῶν νοτιῶν Ἑβραίων (τῶν Ἰουδαίων) ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν Ἀχαμενιδῶν, ἀνοικοδομηθέντος τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ ναοῦ, ἡ πόλις αὕτη κατέστη κέντρον ἱερῶν τοῦ νέου Ἰουδαϊσμοῦ, τοῦ αὐστηρῶς ἀποκεχωρισμένου τῶν Σαμαρειτῶν, ἰδρυσαν οὗτοι νέον ἱερὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους Γαριζίν, ἐν ᾧ ἐτέλουν τὰς θυσίας αὐτῶν ἔχοντες καὶ ἰδίαν ἱεραρχίαν. Ἀλλ' ὁ ναὸς οὗτος κατεστράφη ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων Ἑβραίων εἰς τὰ 129 π. Χ., καθ' ὃν χρόνον οἱ ὑπὸ τοὺς Μακκαβαίους ἐπαναστάντες κατὰ τῶν Μακεδόνων Ἰουδαῖοι, καταλύσαντες ἐν ὅλῃ τῇ Παλαιστίνῃ τὴν ἑλληνομακεδονικὴν ἀρχὴν, ἐγένοντο κύριοι καὶ τῆς Σαμαρείας. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ ναοῦ, ἡ κορυφὴ τοῦ Γαριζίν ἔμεινε ἱερὸς τόπος λατρείας εἰς τοὺς Σαμαρείτας, οἵτινες, ὡς λέγει ἡ Σαμαρειτὶς πρὸς τὸν Χριστόν, προσεκύνουν τὸν θεὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐν Ἱερουσαλήμ προσκυνοῦντας Ἰουδαίους. Τοῦτο δὲ ἐγένετο καὶ ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἰδοὺ περὶ τούτου τί λέγει ὁ Προκόπιος, (περὶ κτισμ. κ. Ζ.) «Ἐστὶ δὲ τις πόλις ἐπὶ Παλαιστίνης, Νεάπολις ὄνομα ἔφ' ἧς δὴ ὄρος ὑψηλὸν ἀνέχει, Γαριζίν ὄνομα. Τοῦτο δὲ ὄρος κατ' ἀρχὴν μὲν οἱ Σαμαρείται εἶχον ὡς εὐξόμενοι τε ἀνέβαινον εἰς τὴν τοῦ ὄρους ὑπερβολὴν, οὐδένα ἀνιέντες καιρὸν οὐχ ὅτι νεῶν τινα ἐνταῦθα ὠκοδομήσαντο πώποτε, ἀλλὰ τὴν ἀκρόρειαν αὐτὴν σεβόμενοι ἐγεθῆπσαν πάντων μάλιστα. Ἐπὶ Ζήνωνος βασιλεύοντος ἀθροοὶ ἐξαπιναιῶς οἱ Σαμαρείται γενόμενοι ἐπεισπη-

Προσκυνηταὶ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἰορδάνου.

δῶσιν ἐν Νεαπόλει τοῖς χριστιανοῖς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τὴν πεντηκοστὴν καλουμένην ἑορτὴν ἄγουσι, καὶ αὐτῶν τε πολλοὺς διαχωρῶνται, καὶ ὅσπερ ἦν αὐτοῖς ἐπίσκοπος τότε, Τερεβίνθιος ὄνομα, καταλαβόντες ἐπὶ τῆς ἱερᾶς ἐστῶτα τραπέζης, καὶ ἱεροργουῖντα τὰ ἄρρητα ξίφρασι παίοντες, ἄλλως τε συγκόπτουσι καὶ τοὺς τῶν χειρῶν δακτύλους ἀφαιροῦνται, ἕς τε τὰ μυστήρια ὕβρισαν, ὡς δρᾶσαι μὲν Σαμαρειτῶν προσήκει, σιωπᾶν δὲ ἡμῖν. Ὁ δὲ ἱερεὺς αὐτῶ ἐν Βυζαντίῳ γενόμενος, τῷ τότε βασιλεῖ ἐς ὄφιν ἦκων, ἐπέδειξε τε τὸ πάθος καὶ τὰ ξυνεχθέντα σημάσια καὶ τοῦ Χριστοῦ τῆς προρησεως ὑπομνήσας, τιμωρὸν αὐτὸν ἐφ' ἅπασιν ἰδεῖτο γενέσθαι. Ζήνων δὲ βασιλεὺς τοῖς ξυμπεπτακόσι ξυνταραχθεὶς, κόλασιν τε ἀποχρώντως εἰς τοὺς τὰ δεινὰ δεδρακότας πεποίηται οὐδεμιᾶ ὀκνήσει· ἐκ τε ὄρους τοῦ Γαριζίν τοὺς Σαμαρείτας ἐξελάσας, εὐθὺς χριστιανοῖς τε αὐτὸ παραδίδωσιν, ἐκκλησίαν τε ἄνω δειμάμενος τῇ Θεοτόκῳ ἀνέθηκε, τειχισάμενος τὸ ἱερὸν τοῦτο δῆθεν τῷ λόγῳ, τὸ δ' ἀληθὲς ἀποτριγῶσας».

Ἡ θρησκευτικὴ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους διάστασις δὲν ἐκόλυε τοὺς Σαμαρείτας νὰ ὦσι φανατικοὶ Ἑβραῖοι, ὡς τοῦτο μαρτυρεῖται ἐκ τῶν ἄνω ἱστορουμένων· ἀλλὰ καὶ πρότερον, ἐν οἷς χρόνοις οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Ἱερουσαλήμ οἱ ἐπαναστάντες κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐπήνεγκον

τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ οἱ Σαμαρείται μετέσχον τότε τῆς ἐπαναστάσεως, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἠττήθησαν. Καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ ἐπανέστησαν ἀναγορεύσαντες βασιλέα Ἰουλιανόν τινα, ἀλλὰ ταχέως ἐχειρώθησαν. Ἀλλ' ἐνῶ οἱ Ἰουδαῖοι μετὰ τῆς καταστροφῆς τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ τοῦ ναοῦ ἀπώλεσαν τὸ ἔθνικόν καὶ θρησκευτικὸν αὐτῶν κέντρον καὶ τὸν μόνον ναόν, ἐν ᾧ ἐτελεῖτο ἡ λατρεία τοῦ θεοῦ, ἐντεῦθεν δὲ ἐξέλιπε παρ' αὐτοῖς ἡ ἱερωσύνη καὶ ἡ θυσία (αἱ λεγόμεναι συναγωγαὶ δὲν εἶναι κυρίως εἰπεῖν νοοὶ ἀλλὰ σύλλογοι, ἐν οἷς δὲν τελοῦνται θυσίαι καὶ ἱεροτελεστία, ἀλλὰ μόνον προσευχαὶ καὶ τυπικαὶ τινες θρησκευτικαὶ πράξεις· οἱ δὲ λεγόμενοι Παββῖνοι δὲν εἶναι ἱερεῖς ἀλλὰ διδάσκαλοι τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου· ἡ ἱερωσύνη καὶ ἡ ἱεροτελεστία μέλλει νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τοῦ ναοῦ καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραήλ), οἱ Σαμαρείται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Γαριζίν τελοῦσιν ἔτι τὰς θυσίας των, ἔχουσι δὲ καὶ ἱερωσύνην καὶ ἱερέα. Ἀλλὰ τὸ ἔθνος τῶν Σαμαρειτῶν εἶναι ἤδη ἐν τῷ ἐκλείπειν. Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν σταυροφοριῶν, ὅποτε οἱ Φράγκοι ἐγένοντο κύριοι τοῦ τόπου αὐτῶν, πολλοὶ τῶν Σαμαρειτῶν μετενάστευσαν εἰς Γάζαν καὶ Αἴγυπτον, ἰδρυσάντες ἐνταῦθα ἀποικίας Σαμαρειτικᾶς, αἵτινες σὺν τῷ χρόνῳ ἐξέλιπον συγ-

χωνευθείσαι μετὰ τῶν γειτόνων λαῶν. Νῦν ἐν τῇ κοιτίδι καὶ τῇ πρώτῃ ἐστία τῶν Σαμαρειτῶν ἐλάχιστον σώζεται λείψανον τοῦ ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ Σαμαρειτισμοῦ. 40-50 οἰκογένειαι ἀποτελοῦσι τὴν Σαμαρειτικὴν κοινότητα τῆς Ναβλούς ἔχουσαι συναγωγὴν ἐν τῇ πόλει. Ἄλλὰ τὸ ἱερὸν αὐτῶν, ὡς ἐρρήθη, εἶναι ἡ κορυφή τοῦ Γαριζίν, ἐνθα τελείται ἡ θυσία. Καθ' ἕκαστον δὲ Πάσχα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τούτου μετανίσταται σύμπασα ἡ κοινότης, καὶ διαμένουσα ἐπὶ δύο ἑβδομάδας ὑπὸ σκηνάς, τελεῖ τὰς ἐορτὰς τοῦ Πάσχα. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐν Σαμαρεία ἀποδημίαν οὐδεὶς ὑπῆρχε, πρὸς μεγάλην ἡμῶν λύπην. Σαμαρείτης ἐν Ναβλούς. Λέγω πρὸς λύπην καὶ μεγάλην, διότι ἡ συναγωγὴ ἦν κεκλεισμένη, καὶ δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἴδωμεν οὔτε τὸν ἱερέα τῶν Σαμαρειτῶν, ὅστις εἶναι λείψανον ἠθικὸν ἐκπροσωποῦν ὁλόκληρον ἱστορίαν καὶ θρησκείαν τοῦ παρελθόντος, οὔτε τὴν περιφημον πεντάτευχον τὴν παλαιάτην, ἣτις διατηρεῖται ἐν τῇ συναγωγῇ ταύτῃ γραφεῖσα, ὡς λέγεται ὑπὸ τῶν Σαμαρει-

τῶν, ὑπὸ τοῦ ἐγγόνου τοῦ Ἀαρών, ἀληθῶς δὲ ἀνήκουσα εἰς τὸν 1 μ. Χ. αἰῶνα, ὡς φρονεῖται. Τὸ ἱερὸν τοῦτο κειμήλιον τῶν Σαμαρειτῶν γενικῶς τηρεῖται κεκαλυμμένον ἐντὸς καλυμμάτων μεταξίνων, δεικνύται δὲ εἰς τὸν ἐπισκεπτόμενον συνήθως ἀντίγραφον σχετικῶς νεότερον. Ἡ τε πεντάτευχος καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ αὐτὴ ἡ κοινότης ἢ Σαμαρειτικὴ ἢ κινδυνεύουσα νὰ ἐξαφανισθῇ παρέχουσι μέγα διαφέρον ἱστορικόν, θρησκευτικόν, ἀρχαιολογικόν, ἐθνολογικόν καὶ γλωσσολογικόν ἐτι εἰς τοὺς ἐρευνητικὸς περιηγητὰς τῶν ἁγίων τόπων. Ἡμεῖς ἵνα μὴ ταραξώμεν τὸν ἱερέα, ἐν τῇ τελέσει τῶν ἐορτῶν, δὲν ἀνήλθομεν εἰς Γαριζίν, ἀναβαλόντες καὶ τοῦ Γαριζίν τὴν ἐπίσκεψιν καὶ τῆς Συναγωγῆς καὶ τῆς πεντατεύχου καὶ τοῦ ἱερέως εἰς τὸν χρόνον τῆς ἀπ' Ἱερουσαλήμ ἐπανόδου. Ἄλλὰ δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐπανελθόντες εἰς Ἱερουσαλήμ ἀπολέσαμεν οὔτω τὴν εὐκαιρίαν τῆς τῆσδε ἐπισκέψεως, ὑπερθέμενοι αὐτὴν εἰς νέαν τινὰ εἰς Παλαιστίνην ἀποδημίαν, μετὰ χρόνον οὐ πολὺ θεία συνάρσει γενησομένην.

*Ἐπεται συνέχεια.

Π. ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ Η ΕΞ ΑΡΙΜΙΝΙΟΥ

Τὸ τελευταῖον αὐτὸ δραματικὸν ἔργον τοῦ δ' Ἀννούτσιο, τὸ ὁποῖον παιχθὲν ἐσχάτως ὑπὸ τῆς θαυμασίας Δούζε ἐυζητήθη ὑπὸ πολλῶν, ἐφιλονεικήθη ὑπὸ ἀρκειῶν, ἀλλὰ ὑψώθη καὶ ὑπὸ πλείστων μέχρις οὐρανῶν, εἶνε ὁπωσδήποτε ἐν ἀπὸ τὰ μᾶλλον πρόσφατα καὶ τὰ μᾶλλον σπουδαῖα φιλολογικὰ γεγονότα τοῦ ἔτους. Νεωτεριστικὸν ἐξόχως, ρυθμικόν, στηριζόμενον εἰς μόνην τὴν ὑποχρέωσιν τῆς καλλονῆς, τὸ νέον αὐτὸ ἔργον τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ ἐξεδόθη καὶ εἰς ἐκτάτως περικαλλῆς βιβλίον, μιμούμενον τὰς ἐκδόσεις τοῦ μεσαιῶνος, ὁλόκληρον δι' ἐρυθροῦ καὶ μέλανος τύπου τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος ἐκτελεσμένον, εἰς χάρτην παλαιὴν ἐκτυπωμένον καὶ μὲ ἀφελεῖς προοραφαιτικὰς εἰκόνας καὶ κοσμήματα στολισμένον. Εἶνε ἐν τῶν αὐστηροτέρων ἀλλὰ καὶ τῶν μᾶλλον καλλιτεχνικῶν ἐκδοτικῶν ἀριστουργημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Ἰταλικὴ τυπογραφία.

Ἐκ τῆς ἰδιορρυθμίου καὶ ποιητικῆς αὐτῆς τραγωδίας, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἔμβλημα τὴν καλλονὴν, μεταφράζομεν κατωτέρω τὴν πέμπτην πράξιν, τὴν ὁποίαν νομιζομεν ὠραιότεραν καὶ μᾶλλον χαρακτηριστικὴν.

Θὰ παρατηρήσουν βεβαίως οἱ ἀγανῶσταί τῶν «Παναθηναίων» ὅτι εἰς τὸ τέλος αὐτὸ τὸ ὁποῖον ὁ δ' Ἀννούτσιο δίδει εἰς τὸ ἔργον του, δὲν παρεκκλίνει καὶ πολὺ τῆς παραδόσεως τοῦ Δάντου. Ὅλον του τρόντι τὸ τραγικὸν ποίημα φαίνεται ὡς ἓνα σχόλιον εἰς τοὺς ὀλίγους στίχους, μὲ τοὺς ὁποίους ἀθανάτως ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Θεῖας Κωμωδίας ἐδιηγῆθη συμπαθῶς τὸν ἔρωτα τῆς Φραγκίσκας.

Ὁ δ' Ἀννούτσιο προσεπάθησε νὰ δώσῃ ὅλον τὸ χρῶμα τοῦ μεσαιῶνος εἰς τὴν «Φραγκίσκαν», καὶ δι' αὐτὸ μᾶς παρουσιάζει μίαν αὐτὴν Ἰταλοῦ ἀρχοντος εἰς τὴν πρώτην πράξιν, μίαν πολιορκίαν πύργου εἰς τὴν δευτέραν, μίαν σκηνὴν φεουδαλικῆς ἐκδικήσεως εἰς τὴν τρίτην. Ὅλον του τὸ ἔργον συνδυάζει τὴν χάριν καὶ τὴν τραγικότητα τοῦ μεσαιῶνος, τὸν ὁποῖον τόσον καταλλήλως ὁ Βερλαῖν ἐχαρκτήρισεν ὡς «γιγάντιον καὶ λεπτόν».

Ὡς πρὸς τὴν πλοκὴν τοῦ ἔργου, αὕτη εἶνε ἀπλουστάτη. Ὁ Παῦλος Μαλατέστας ζητεῖ εἰς γάμον διὰ τὸν ἀδελφόν του τὴν Φραγκίσκαν, θυγατέρα τοῦ Γουίδο τοῦ ἐκ Πολέντα. Ἡ Φραγκίσκα βλέπουσα πρῶτον τὸν Παῦλον καὶ ἀπατηθεῖσα ἀπὸ τὴν οἰκογενεῖάν της, ἡ ὁποία τῆς λέγει ψευδῶς ὅτι αὐτὸς θὰ εἶνε ὁ σύζυγος δέχεται καὶ ἀναχωρεῖ μετ' αὐτοῦ.

Τὴν ἀπάτην ἀνακαλύπτει μόνον κατὰ τὴν πρώτην τραγικὴν τοῦ γάμου ἡμέραν, ἀλλὰ μολοῦντι πλέον ἀπεχθάνεται τὸν Παῦλον διὰ τὴν ἀπάτην του, δὲν δύναται νὰ μὴ τὸν ἀγαπᾷ. Ἄλλὰ καὶ ὁ Παῦλος σύρεται μαγνητικῶς εἰς τὸν ἔνοχον αὐτὸν ἔρωτα. Τέλος καὶ οἱ δύο παραδίδονται μοιραίως, λιγγωδῶς, ὡς κατὰ θεῖαν καταδίκην, εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων καὶ ζοῦν κρυφίως μίαν ζωὴν θερμὴν καὶ παράφρονα.

Ὁ μικρότερος ὁμοῦ γυναικάδελφος τῆς Φραγκίσκας, ὁ διεφθαρμένος καὶ σκληρότατος Μαλατεστίνου, ὅστις αἰσθάνεται καὶ αὐτὸς ἔνοχον ἔρωτα πρὸς τὴν Φραγκίσκαν, θέλων νὰ τὴν ἐκδικηθῇ διότι ἐκείνη τὸν ἀπάθησε, καταγγέλλει τοὺς ἔρωτάς της μὲ τὸν Παῦλον εἰς τὸν κοινὸν ἀδελφόν καὶ σύζυγον τῆς Φραγκίσκας Ἰωάννην τὸν Χωλόν.

Καὶ τὸ μοιραῖον τέλος ἐπέρχεται. Ὁ Ἰωάννης προσποιεῖται ὅτι ἀναχωρεῖ μετὰ τοῦ Μαλατεστίνου, καὶ ὅταν ἡ νύξ ἐπέρχεται, ὅταν οἱ δύο ἐραστικὶ ἀνενόητοι, ὄνειρνομένοι μακροὺς ἔρωτας παραδίδοντο εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων, ὁ σύζυγος ἐπέρχεται ὡς ἐκδικητὴς, καὶ τοὺς φονεύει, καὶ τοὺς παραδίδει, ὡς λέγει καὶ ὁ Δάντης, ἐνωμένους εἰς ἓνα θάνατον.

Ἡ τραγωδία τοῦ δ' Ἀννούτσιο εἶνε γραμμένη εἰς στίχους ἀπολύτως ἐλευθέρους, εἰς στίχους ἔχοντας ὡς μόνον κανόνα τὸ αἰσθημα τοῦ ποιητοῦ, εἰς στίχους μὴ ἔχοντας οὔτε μέτρον, οὔτε συνῆξιν, οὔτε ὁμοιοκαταληξίαν, ἀλλ' ὑπακούοντας εἰς ἓνα μύχιον ἀρμονικὸν ρυθμόν, ἀνάλογον μὲ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους σημαίνουν. Ὁ συγγραφεὺς θέλων νὰ γράψῃ τὴν τραγωδίαν του, καὶ πρώτην φορὰν ἐν δραματικῷ ἔργῳ ὑπαχθεῖς εἰς τὸν κανόνα τῶν

στίχων, ἠθέλησε νὰ μείνῃ ἀπολύτως ἐλεύθερος, προπάντων μακρὰν παντός δεσμοῦ καὶ παντὸς περιορισμοῦ τῆς σκέψεως.

Ἄλλως τε ὑποθέτομεν ὅτι ἡ πέμπτη πρῶξις, τὴν ὁποίαν ὀλόκληρον μεταφράζομεν, δύναται νὰ δώσῃ ἀρκετὰ πλήρη ἰδέαν τοῦ ἔργου αὐ-

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

Ἐμφανίζεται πάλιν τὸ ἐστολισμένον ἡρωϊκώτερον καὶ ἡ κλίην μὲ τὰ παραλειπόμενα, καὶ τῶν μονοικῶν ἢ ἐξέδρα καὶ τὸ ἀναλόγιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἄρχει τὸ κλειστὸν βιβλίον. Ἔσσης ἐκ κηροῦ λαμπάδες καίον ἐπὶ σιδηρῶν κηροπηγῶν καὶ δύο φανοὶ ἐπὶ ἐνώματος μικροῦ. Τὰ ἑλώματα τῶν παραθύρων εἶνε ἀνοικτὰ εἰς τὴν ἡμερον νύκτα. Εἰς τὸ παράθυρον εὐρίσκειται ἡ γλάστρα μὲ τὸν βασιλικὸν καὶ πλησίον ἐπὶ χρυσοῦ πινάκιον βότρες νέων σταφυλῶν.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ — Διὰ μέσου τῶν χωρισμένων παραλειπόμενων τῆς κλίης φαίνεται ἡ Φραγκίσκα ἢ ὁποία κατεκλήθη χωρὶς νὰ ἐκδύθῃ. Λευκοφόροι αἱ γυναῖκες τῆς ἀκολουθίας τῆς, μὲ καλυμμένον τὸ πρόσωπον διὰ λευκῶν ἐλαφρῶν ταινιῶν, κάθονται ἐπὶ χαμηλῶν σκιμπίδων καὶ ὁμιλοῦν σιγὰ διὰ νὰ μὴν ἀφωπύσων τὴν κυρίαν των. Πλησίον των ἐπὶ τραπέζιον εὐροσκοποῦνται ἀποτεθειμένα πέντε μικρὰ ἀργυρὰ ἐσβεσμένα λαμπάδες.

ΛΟΝΕΛΛΑ

Ὁ ὕπνος τὴν ἐπῆρε. Κοιμᾶται.

Ἡ Ἄνθοῦσα ἐγείρεται καὶ πλησιάζει σιγὰ εἰς τὴν κλίην, ἀκροάζεται καὶ ἔπειτα ἐπιστρέφει εἰς τὸ κάθισμά της.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Κοιμᾶται, ναί. Καὶ εἶνε τόσο ὠραία.

ΛΙΓΕΡΗ

Ὅσο πλησιάζει πρὸς τὸ καλοκαῖρι γίνεται καὶ περὶ ὠραία.

ΑΛΛΑ

Ὅπως τὰ στάχνα.

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Ὅπως

ἡ παπαροῦνα.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Ὁραίο καλοκαῖρι, μὴ φεύγῃς!

Ἡ νύχτες πηγαίνουν ὀλοένα στὴ δροσιά.

Σὰς ἔρχεται ἡ δροσιά καὶ σὰς;

ΑΛΛΑ

Ἀπὸ τῆ θάλασσα ἀνεβαίνει γλυκειὰ ἡ δροσιά.

Μὲ τὸ πρόσωπον ἐστολισμένον πρὸς τὸ παράθυρον εἰσπνέει παρατεταμένως.

τοῦ. τοῦ ὁποίου ἡ φήμη ἀντήχησεν εἰς ὅλον τὸν κόσμον, τὸ ὁποῖον ὤθησεν εἰς μίμησιν, τὸ ὁποῖον κατέστησε τοὺς ἔρωτας τῆς Φραγκίσκας ἐπικαίρους καὶ τὸ ὁποῖον προσέθεσεν ἀκόμη ὠραίας φράσεις καὶ ὠραία σχήματα εἰς τὸ ἤδη πλούσιον ἔργον τοῦ δ' Ἀννούτσου.

N. E.

ΛΟΝΕΛΛΑ

Ἔρχεται τὸ φθινόπωρο μὲ σταφύλια καὶ μὲ σῦκα πλημμυρισμένα τὰ χέρια.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Σταφύλια καὶ σῦκα εἶνε τὰ δῶρα του.

ΛΙΓΕΡΗ δεικνύουσα τὸ πινάκιον.

Κόψε

Ἐνα τσαμπί, Ἄδονέλλα, καὶ δῶσε μας σταφύλι.

ΛΟΝΕΛΛΑ

Ἄ, τί λαίμαργη!

ΛΙΓΕΡΗ

Καὶ σέ, τὰ σάλια τρέχουν.

Ἡ Ἄδονέλλα κόπτει μίαν ὠραίαν σταφυλὴν ἀπὸ τὸ πινάκιον τὸ ὁποῖον εἶνε τοποθετημένον εἰς τὸ παράθυρον. Ἐπειτα ἐπιστρέφει εἰς τὸ κάθισμά της καὶ κρατεῖ κρημαμένη τὴν σταφυλὴν τὴν ὁποῖαν τρώγουν ῥῶγα ῥῶγα αἱ σύντροφοί της.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Εἶνε μουσκάτο καὶ γλυκό.

ΑΛΛΑ

Τὸ τρώγουν μὲ τὴ φλύδα.

ΛΙΓΕΡΗ

Τρώγεται ὅλο μὲ κουκούτσια, μὲ φλύδια.

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Ἐχει καὶ ῥῶγες ξυνές.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Ὅσες στὸν ἴσκιο ὠρίμασαν.

Τρώγουν ἐπ' ὀλίγον σιωπηλαί.

ΛΟΝΕΛΛΑ

Τι σιωπή..

ΑΛΛΑ

Τι σιγαλιά..

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Τὴν ἄγκυρα σηκώνει μὰ γολέτα.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Σῶπα νὰ μὴ σὲ ἀκούσῃ ἡ κυρά.

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Μήπως καὶ ἡ κυρά τάχα ἀναπνέει!

ΛΙΓΕΡΗ

Ὁ ἄρχων Παῦλος ἔμεινε;

ΑΝΘΟΥΣΑ

Σιωπή.

Ἡ Φραγκίσκα ἀφίνει καθ' ἑαυτοῦ γογγυσμόν.

ΛΟΝΕΛΛΑ

Ἐυπνῆ.

Ρίπτει ἀπὸ τὸ παράθυρον τὴν σταφυλὴν. Ἡ Ἄνθοῦσα ἐγείρεται πάλιν, πλησιάζει τὴν κλίην καὶ ἀκροάζεται.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Ὅχι, δὲν ἐξύπνησε,

στὸν ὕπνο της γογγύζει.

ΛΟΝΕΛΛΑ

Ὁνειρεύεται.

ΑΛΛΑ

Καὶ τάχα, Ἀμάραντη, τὸ ξέρεῖ ἡ κυρία πῶς δὲν γογγύζει ὁ σκλάβος περὶ ἐπειδὴ τοῦ ἔκοφαν τὴν κεφαλὴν του;

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Βέβαια

πῶς τὸ ξέρεῖ.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Ἴσως καὶ αὐτὸ ὄνειρεύεται.

ΛΟΝΕΛΛΑ

Πῶς ξέρεῖ πόσο ἀπόψε θ' ἀργυπνήσωμε.

ΑΛΛΑ

Νυοτάζεις, Ἄδονέλλα;

ΑΝΘΟΥΣΑ

Κάτω τὴν περιμένει στῆς σκάλες ὁ Σιμονέτος μὲ τὸ πῆφρο.

ΛΟΝΕΛΛΑ

Καὶ σένα ποῖος σὲ περιμένει; Ὁ κυνηγός, ποῦ ἡ ἀγάπη τὸν τρώγει.

ΑΛΛΑ

Σιωπή. Τὴν κυρία ξυπνᾶτε.. Σιωπήσατε.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Τραγοῦδια

δὲν θέλει ἀπόψε ἡ ἀρχόντισσα.

ΛΙΓΕΡΗ

Εἶνε κουρασμένη.

ΑΛΛΑ

Καὶ ὁ σκλάβος

δὲν βογκᾷ.

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Ὁ ἄρχοντας Μαλασιτίνος ἔκοψε τὴν κεφαλὴν του.

ΑΛΛΑ

Ἀλήθεια λές;

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Ναί σήμερα τὸ δειλινό.

ΑΛΛΑ

Πῶς τὸ ξέρεῖς;

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Ἡ Σμαραγδῆ μοῦ τὸ εἶπε.

Καὶ τὸν εἶδε ὅταν ἔφευγε ὁ ἄρχοντας Ἰωάννης νὰ δένη στὴν αὐλὴ ἔναν ὄγκο στὴ σέλλα του. Καὶ ἦταν ἡ κομμένη κεφαλὴ.

ΛΟΝΕΛΛΑ

Ποῦ τὴν πηγαίνουν;

ΛΙΓΕΡΗ

Σὲ ποῖον τὴν πηγαίνουν;

ΑΝΘΟΥΣΑ

Καὶ τώρα πηγαίνουν

στὸ περιγιάλι κάτω ἀπὸ τᾶστρα μὲ τὴν κομμένη τὴν κεφαλὴ!

ΛΟΝΕΛΛΑ

Ποῦ θὰ σταθοῦνε;

ΑΛΛΑ

Στὴν κόλασι

νὰ πάνε ἔφρευε καὶ νὰ σταθοῦν.

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Τώρα μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀναπνέη στὸ σπύρι αὐτό, τώρα ποῦ λείπει ὁ κουτσός καὶ ὁ στραβός.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Καὶ ἔτρεχε τὸ αἷμα,
Ἄμάραντη;

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Ἀπὸ ποῦ;

ΑΝΘΟΥΣΑ

Ἀπὸ τὸν ὄγκο
ἐκεῖ.. στὴ σέλλα ἐπάνω.

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Δὲν καλοεῖδα. Στὴν ἀλλή
σκοτάδι ἦταν. Μόνο
ξέρω πὼς τὴν αἰθουσα ἔπλυνε
τῶν ἱεράκων
ἢ Σμαραγδῆ..

ΑΝΘΟΥΣΑ

Ὁ! φθάνουν τώρα στὴν Καθολικὴ.

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Μακρὰ ὡς τοὺς κρατῆ ὁ θεὸς
καὶ ὡς μὴ τοὺς ξαναἰδοῦν τὰ μάτια μας.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Καὶ τὸ ἄλογο τρομάζει,
ὅταν μυρίζεται, νεκρὸ
τὸ κεφάλι νὰ κρέμεται
στὴ νύχτα.

ΑΔΟΝΕΛΛΑ

Πὼς ὁ βασιλικὸς μυρίζει τὴ νύχτα!

ΛΙΓΕΡΗ

Πόσο μεγάλωσε! Τὴ γλάστρα ἐπλημμύρισε
καὶ ξεχυλίσει.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Σὺ, ποῦ ξέρεις, Ἄμάραντη, διηγήσου μας
τῆς Λισσαβέτας τῆς καλῆς τὴν ἱστορία,
ποῦ ἀπὸ τὴ Μεσίνα ἦτανε καὶ ἓνα νέο
ἀπὸ τὴν Πίζα ἀγαποῦσε ποῦ τῆς τὸν ἐσκότωσαν
τὰ ἀδελφία της, κρυφά, καὶ ἐκείνη εἶχε
τοῦ ἀγαπητικοῦ τῆς τὸ πτώμα,
καὶ τὸ κεφάλι ἔκοψε καὶ τὸ ἔθαψε
σὲ μιὰ γλάστρα μὲ ἓνα βασιλικὸ ἐπάνω,
καὶ ἔκλαψε στὴ γλάστρα μέσα
καὶ μὲ τὰ δάκρυά της βλάστησε,
καὶ ψήλωσε
καὶ ὑψώθηκεν ὁ βασιλικὸς..
Διηγήσου τώρα, Ἄμάραντη, σιγά, σιγά,
ἐνῶ ἀργυπνοῦμε..

Ἡ Φραγκίσκα γογγύζει ἰσχυρότερον καὶ ταρασσεται
ἀγωνιώσα καθ' ἑπτους. Αἱ γυναῖκες ἀναπνοῦν.

ΑΛΛΑ

Ταραγμένος φαίνεται ὁ ὕπνος της.
Κακὰ τὰ ὄνειρά της εἶνε.

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Κοιμᾶται κακὰ καὶ ἐφιάλτης
τὸ στήθος τῆς βαρύνει.

ΛΙΓΕΡΗ

Τάχα νὰ τὴν ξυπνήσωμε;

ΑΝΘΟΥΣΑ

Ἄχι, εἶνε κακό, ἔξαφνα,
τὴν καρδιὰ ποῦ κάτι ξανοίγει
νὰ ξυπνή κανεῖς.
Δὲν ξέρομε ποῖαν ἀλήθεια μπορεῖ τώρα νὰ βλέπη.

ΑΔΟΝΕΛΛΑ

Τὰ ὄνειρά της πάντοτε
τῆς ἐξηγεῖ ἢ σκλάβια.

ΣΚΗΝΗ Β' Ἡ Φραγκίσκα βάλει κρῆνην τρέμου
ἐγείρεται τῆς κλῆνης καὶ φαίνεται ὡς θέλουσα νὰ φύγῃ,
ὡς ἀγρίως καταδικωμένη καὶ σείει τὰς χεῖρας πρὸς τὰ
ἰσχία ὡς θέλουσα νὰ ἀπελευθερωθῇ.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Ἄχι, ὄχι Ἐγὼ δὲν εἶμαι. Δὲν εἶμαι ἐγώ.
Ἄχι... Βοήθεια. Νὰ μὲ σπαράξουν θέλουν.
Νὰ μοῦ πάρουν τὴν καρδιά.
Βοήθεια, Παῦλε.

Ἀναφρικῆ, στέκει καὶ στρέφεται περὶ ἑαυτὴν ἀχρά,
ἀσθμαίνουσα, ἐνῶ αἱ κυρία τῆς ἀκολουθίας τῆς τὴν πε-
ριτριγορίζουν ἐντρομοὶ προσπαθοῦσαι νὰ τὴν ἐγκαρδιώσουν.

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Εἴμεθα ἐδῶ, δέσποινα.
Εἴμεθα ἐμεῖς. Κυτᾶχτε.

ΛΙΓΕΡΗ

Τρομάξατε πολὺ.

ΑΔΟΝΕΛΛΑ

Κανεῖς δὲν εἶνε.
Μόνοι μας εἶμαστε ἐδῶ. Κανεῖς δὲν οὐκ
ράζει, δέσποινα.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ ἀφρητισμένη.

Τί εἶπα! Ποῖον ἔκραξα!
Τί ἔκαμα, Θεέ μου!

ΑΛΛΑ

Κάτι ὄνειρο κακό, κυρία,
ὄνειρον θήκατε.

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Καὶ τώρα ἐτελείωσε καὶ εἶμαστε ἐμεῖς,
καὶ γύρω ὅλα ἡσυχάζουν.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Εἶνε ἀργά;

ΑΝΘΟΥΣΑ

Ἀπὸ τὸ μέτωπό σας ὁ ἰδρωτὸς στάζει.
τὴν σπογγίζει.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Εἶνε περασμένη ἡ ὥρα; Ἄμάραντη, Ἀνθοῦσα,
Ἄλδα. Κάτασπρες εἶσθε ὅλες.

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Τέσσερης ὥρες νύχτα,
κυρία μου, θὰ εἶνε.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Πόσον κοιμήθηκα πολὺ! Καὶ ἡ Σμαραγδῆ;
Ποῦ εἶνε ἡ Σμαραγδῆ;
Ἀκόμη δὲν ἐγύρισε;

ΑΝΘΟΥΣΑ

Δὲν ἐγύρισε.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Διατὶ ἀκόμη δὲν ἐγύρισε;

ΑΔΟΝΕΛΛΑ

Ποῦ, κυρία, τὴν ἐστείλατε;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Μήπως εἶναι ἐδῶ, καὶ ὁ ὕπνος οὐκ γέλασε;
τὴν εἶδατε νὰ ἔλθῃ;

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Ἄχι, καμμία δὲν ἔκλεισε μάτι.
Ἀργυπνοῦμε,
Κυρία.

ΑΔΟΝΕΛΛΑ

Ἦλθε μήπως
καὶ ἔμεινε στὴν πόρτα ὀπίσω καὶ ἔπεσε,
ὅπως τὸ κάνει πάντα;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Κόταξε.
Εἶνε καὶ ἴσως, Ἄδονέλλα.

Ἡ Ἄδονέλλα πηγαίνει, διανοίγει τὸ παραπέτασμα, ἀνοίγει
τὴν θύραν καὶ παρατηρεῖ.

ΑΔΟΝΕΛΛΑ

Σμαραγδῆ.. Δὲν ἀποκρίνεται κανεῖς
κανεῖς δὲν εἶνε. Ὅλα ὀλοσκοτέινα.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Κράζε,

ἀκόμη κράζε.

ΑΔΟΝΕΛΛΑ

Σμαραγδῆ!

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Πάρε φῶς.

Ἡ Ἄμάραντη πῆρνε μιὰν μικρὰν λαμπάδα τὴν ἀνά-
πτει ἀπὸ τὸν φανὸν καὶ βαδίζει εἰς τὴν θύραν ὅπου ἀνα-
ζητεῖ μετὰ τῆς συντρόφου τῆς.

Ἀπὸ πολὺν τόρα ὥρα ἔπρεπε νὰ ἔχη ἐπιστρέψῃ.
Τί τάχα τὴν εὑρήκε; Μόνος ὁ θεὸς
μπορεῖ νὰ τὸ ἤξεύρῃ. Καλὸ ὅμως δὲν θὰ εἶνε
βέβαια.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Ἀκόμη

τοῦ ὄνειρου ἢ ἀγωνία δὲν οὐκ πέρασε,
κυρία.

ΛΙΓΕΡΗ

Τὸν καθαρὸν ἀναπνεύσατε ἀέρα.
Γλυκεῖα εἶνε ἡ νύχτα.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Γεννήθηκε

στὸν οὐρανὸν νέο φεγγάρι;

ΑΛΛΑ

Τώρα στὰ βουνὰ γενιέται ἴσως
καμμιὰ ὅμως στὴ θάλασσα δὲν ἔρχεται λάμψις.
Ἐπιστρέφει ἡ Ἄδονέλλα μετὰ τῆς Ἀμαράντης. Ἡ μία
σβύνει τὴν λαμπάδα.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ ἀγωνιωδῶς.

Λοιπὸν; Ἐγύρισε;

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Κανεῖς, κυρία,
δὲν εἶνε.

ΑΔΟΝΕΛΛΑ

Σκοτάδι καὶ σιωπὴ παντοῦ
ὅλοι κοιμῶνται τοῦ σπιτιοῦ
οἱ ἄνθρωποι.

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Ἐγὼν εἶδαμε μόνο.
Σταματᾶ περιφοβος.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Εἶδατε μόνον... ποιόν;

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Κάποιον,

κυρία, ποῦ ἐκεῖ ὄρθιος στέκει...
ἐκεῖ στὸν τοῖχο ἀκουμβησμένος...
ὡς ἀγαλμα.. μονάχος.. Καὶ ἡ ζώνη του

Ελαμπε . . . "Όχι, κυρία μου,
μη τρομάζετε.

Πλησιάζει περισσότερο εις την Φραγκίσκαν και χαμηλώνει την φωνήν.

Ὁ ἄρχοντας ὁ Παῦλος.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ κάτωχρος.

Γιατί;

ΑΛΟΝΕΛΛΑ

Θέλετε, κυρία, νὰ σᾶς χτενίσω
γιὰ νὰ κοιμηθῆτε;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

"Όχι,

ἔντρο δὲν ἔχω πλέον. Θὰ περιμένω.

ΑΛΛΑ

Νὰ σᾶς λύσω τὰ ὑποδήματα;

ΑΝΘΟΥΣΑ

Νὰ σᾶς χύσω μυρωδιές;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

"Όχι νὰ μείνω ὅπως εἶμαι θέλω.

Δὲν ἔχω ἔντρο.

Θὰ περιμένω
τῇ Σμαραγδῇ.

ΛΙΓΕΡΗ

Εἰς ἀναζήτησίν της
νὰ πάμε.

ΑΜΑΡΑΝΤΗ

Κουρασμένη εἶνε τόσο
τὴν ἡμέρα ἢ δύστυχη, ποῦ κοιμᾶται
ὅπου σταθῆ κάποτε.

Θὰ τὴν βροῦμεν ἴσως κοιμισμένη
στὴ σκάλα κάτω.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Πηγαίνετε, πηγαίνετε.

Καὶ ἐγὼ ὡς τότε θὰ διαβάσω.

Φέρε μὰ λαμπάδα,

"Αἰδα.

"Η "Αἰδα λαμβάνει μίαν λαμπάδα καὶ τὴν φέρει ἐπὶ τοῦ ἀναλογίου ὅπου τὴν τοποθετεῖ εἰς τὴν θέσιν της ἄνωθεν τοῦ βιβλίου.

Πηγαίνετε τώρα.

Κάτασπρες ὄλες εἶσατε! Εἶδατε καὶ οἷς
Τὸ καλοκαίρι πέθανε!

Εἶδατε τὸ δειλινὸ ἀπόψε

Τὰ χελιδόνα ποῦ ἐπέταξαν καὶ ἔφυγαν;

"Ημουν ἐκεῖ

εἰς τὰ βουνά

ὅπου ἀργὰ

ὁ ἥλιος ἔπερτε.

Μοῦ φαίνεται πῶς ὅλα δὲν ἔφυγαν τὰ χελιδόνα.

Τὰ ἄλλα αἴριο ἴσως θὰ φύγουν.

Στὸν πύργο θὰ ἀνεβῶ γιὰ νὰ τὰ ἰδῶ.

Καὶ οἷς θὰ τραγουδήσετε

ἓνα χοροῦ τραγοῦδι, ὅπως εἰς τὴν μαριιάτικη

τότε γιορτή.

ΑΛΛΑ

Ναί, Κυρία.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Καὶ θὰ ἔχετε αἴριο χορό.

Τὸ φῶρεμα τὸ μαῦρο

ἐπάνω στὸ λευκὸ αὐτὸ σας φῶρεμα νὰ ὀξίσετε,

καὶ ἔτσι θὰ μοιάζετε

τὴν « χαρούμενη τὴν ὑπαρξί ».

ΑΝΘΟΥΣΑ

Ναί, δέσποινα.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Πηγαίνετε, πηγαίνετε.

"Ανοίγει τὸ βιβλίον. Ἐκάστη τῶν λευκοφόρον λαμβάνει τὴν μικρὴν τῆς λαμπάδα καὶ πρῶτον ἡ Ἀδονέλλα πηγαίνει πρὸς τὸν λυχνιστάτην καὶ ὑφουμένη ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῶν ποδῶν ἀνάπτει αὐτήν. Καὶ ὑποκλινομένη φεύγει ἐντῷ ἢ Φραγκίσκα ἀκολουθεῖ διὰ τῶν βλεμμάτων.

Πηγαίνεις, Ἀδονέλλα;

"Η Ἀμάραντη κάμνει τὸ ἴδιον.

Καὶ σὺ, Ἀμάραντη, φεύγεις;

"Η Λιγερὴ κάμνει τὸ ἴδιον.

Καὶ σὺ φεύγεις, Λιγερή;

"Η "Αἰδα ἐπίσης.

Καὶ σὺ, "Αἰδα, φεύγεις;

Φεύγουν ὅλα· τελευταία μένει ἡ Ἀνθοῦσα καὶ θέλει καὶ αὐτὴ νὰ ἀνάψει τὴν λαμπάδα τῆς ἀλλὰ μικροτέρα ὄλων δὲν φθάνει.

"Ω! Ἀνθοῦσα, εἶσαι πολὺ μικρά,

καὶ τὴν λαμπάδα σου

νὰ ἀνάψεις δὲν μπορεῖς.

Εἶσαι ἢ πεῖο τρυφερό,

μικρὰ περισσότερά.

"Η Ἀνθοῦσα σιγῶνεται μειδιώσα.

"Ελα ἐδῶ.

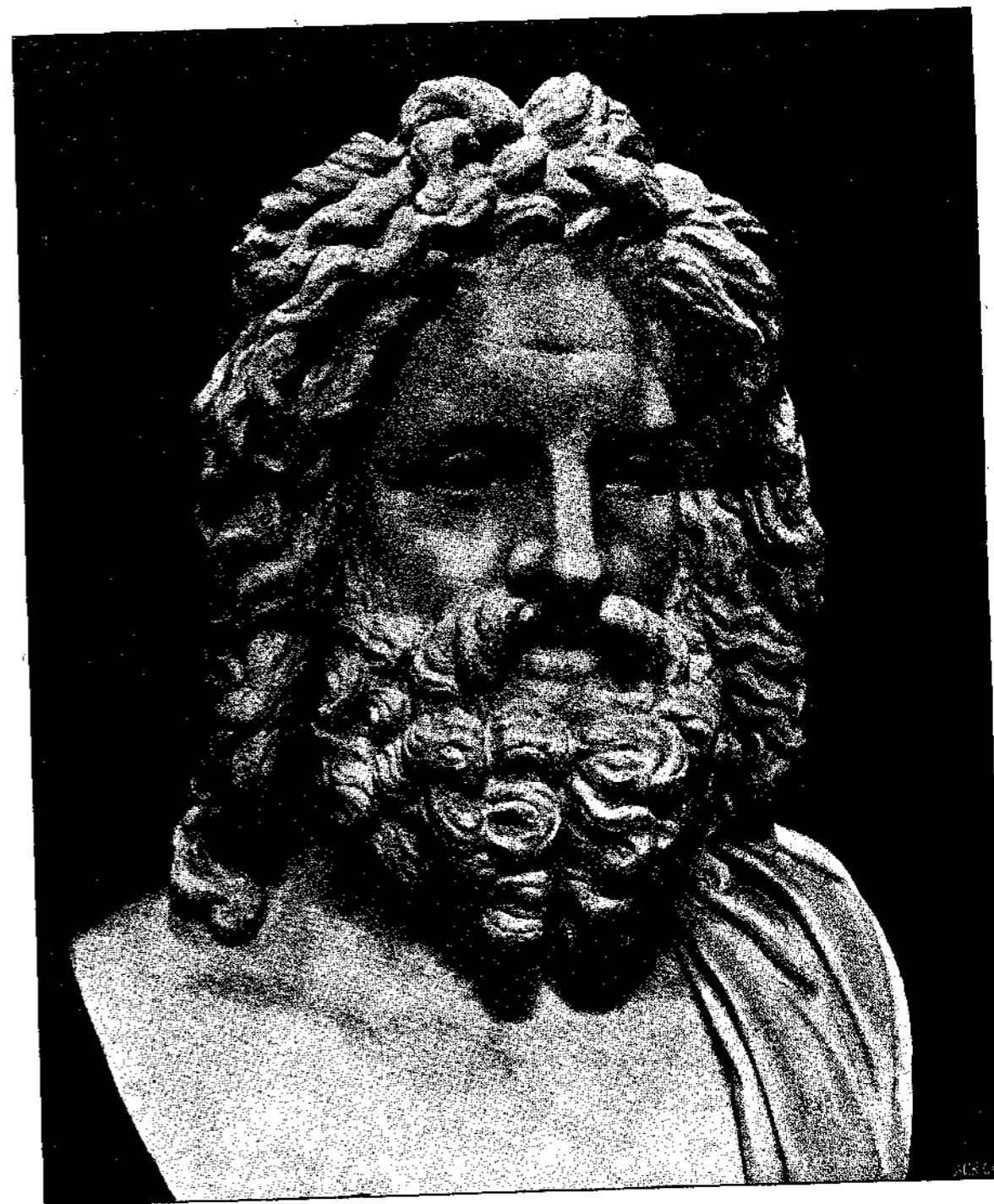
"Η νεάνις πλησιάζει. Ἡ Φραγκίσκα θεωρεῖ τὴν κόμην της.

Πῶς εἶσαι ξανθὴ καὶ πῶς

μὲ τὴν ἀδελφὴ μου

μοιάζεις! Τὴν θυμᾶσαι

σὺ τὴν Σμαραγιάνα.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Ναί, κυρία,
δὲν λησμονῶ τὴ γλύκα της.
Εἰς τὴν καρδιά μου, ὅπως
τοὺς ἀγγέλους, τὴν ἔχω πάντα.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Ἦταν γλυκειά
ἡ ἀδελφή μου, Ἄνθοῦσα, ἀλήθεια;
Πῶς ἤθελα μαζί μου νὰ τὴν εἶχα ἀπόψε
καὶ νὰ ἔστρωσε τὸ κρεββατάκι της
εἰς τὸ δικό μου κοντὰ
τὸ κρεββατάκι. Καὶ ἂν ἀκόμη μποροῦσα
τὴ φωνή της νὰ ἀκούσω,
ὅταν ἐπήγαγε ξυπόλητη σὲ παραθύρι
μὲ γυμνά τὰ πόδια της καὶ μοῦ ἔλεγε
καὶ ἔλεγε:
« Φραγκίσκα, γεννήθηκε τὸ ἄστρο ἡ Ἄφροδίτη
καὶ ἔφυγε, ἐσβύστηκεν ἡ πούλια ».

ΑΝΘΟΥΣΑ

Δακρύζετε, κυρία!

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Καὶ σὺ τρέμεις Ἄνθοῦσα;
Ἔτσι καὶ ἐκεῖνη ἔλεγε ἔξαφρα
καὶ τὴν καρδοῦλα της ἄκουγα νὰ κτυπᾷ καὶ ἔλεγε:
Ἄδελφή μου, ἄκουσε καὶ μὴ φύγῃς καὶ μείνε
μὲ ἐμὲ ἐδῶ ποῦ γεννηθήκαμε.
Μὴ φύγῃς.
Καὶ ἐγὼ τῆς ἔλεγα: Δέσε με
μαζύ σου, δέσε με
καὶ μὲ ἐνὶ πέπλο σκέπασέ με.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Τὴν καρδιά μου σχίζετε,
κυρία.

Τί μελαγχολία
σᾶς δέρνει!

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Ὅχι, μὴν κλαῖς.
Εὐαίσθητη εἶσαι. Τώρα ἀναψε
ἐδῶ τὴ λαμπάδα.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Θέλετε νὰ μείνω; Στὰ πόδια τοῦ κρεββατιοῦ σας
θὰ πέσω καὶ θὰ κοιμηθῶ.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Ὅχι, Ἄνθοῦσα, τὴ λαμπάδα σου
ν' ἀνάψῃς καὶ νὰ φύγῃς μὲ τοῦ θεοῦ τὴν εὐχή.
Ἡ Σαμαριτάνα τὴν ἀδελφή της ἴσως σκέπτεται.

Ἡ Ἄνθοῦσα ἀνάπτει τὴν λαμπάδα της ἐκ τοῦ φανοῦ
καὶ κλίνει διὰ νὰ ἀσπασθῇ τὴν χεῖρα τῆς Φραγκίσκας.

Ἔλα

μὴν κλαῖς. Περνοῦν καὶ φεύγουν
ἡ θλιβερὲς ἡ σκέψεις. Ἀὔριο θὰ τραγουδῆς.
Ἔλα, πῆγαψε.

Ἡ νεάνις στρέφεται πρὸς τὴν θύραν καὶ πορεύεται
οὐρά. Ἐνῶ πρόκειται νὰ ἐξέλθῃ, ἡ Φραγκίσκα ἀπακούουσα
εἰς προαίσθητον,

Φεύγεις, Ἄνθοῦσα;

ΑΝΘΟΥΣΑ

Ὅχι. Μαζύ σας μένω, δέσποινα.
Ὡς ποῦ ἡ Σμαραγδῆ νὰ ἔλθῃ,
τοῦλάχιστον πλησίον σας νὰ μείνω
ἀφήστετέ με..

Ἡ Φραγκίσκα διατάζει.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Πῆγαψε.

ΑΝΘΟΥΣΑ

Ὁ θεὸς νὰ εἶνε μαζί σας, δέσποινα.

Ἐξέρχεται τελευταία.

ΣΚΗΝΗ Γ. Ἀκούεται ὁ θόρυβος τῆς κλειομένης ἐξω-
θύρας. Ἡ Φραγκίσκα μένει μόνη, κάμνει ὀλίγα βήματα
πρὸς τὸ παραπέτασμα καὶ ἔπειτα σταματᾷ ἀκροαζομένη.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Ἔτσι καὶ ἡ τύχη μου φεύγει.

Πησιάζει, ἀποφασισμένη, τὴν εἴσοδον.

Θὰ τὸν καλέσω.
Ἀκόμη ἐκεῖ μένει. Κατεροῦσε ἀκίνητος
σὸν τοῖχο ἀκουμβημένος
σὸν ἀγαλμα, μονάχος. Καὶ ἔλαμπε
σὸ σκοτάδι ἡ ζώνη του. Ποῖός μου τὸ εἶπε
ποιός; καὶ πότε; Τίποτε δὲ θυμοῦμαι.
Καὶ φαίνεται σὸν νὰ φεγγοβολᾷ μέσα ἀπὸ τὴν
περικεφαλαία τὸ πρόσωπό του.

Διέρχονται ἀπὸ τὴν ἀνάμνησίν της ὡς ἀστράλαι αἱ
ὀπτασίαι.

Ἀκίνητος στέκεται μέσα στῆς λόγχες
τῶν σιρασιωπῶν.

Στὰ μαλλιά του τὸ βέλος βυθίζεται.

Ἐσβύστηκε τῆς ἀπάτης ἡ κηλίδα.

Καὶ τὸ ποτήρι κενώνει ἔπειτα
κλίνοντας τὸ κεφάλι.

Πῶς εἶνε μακρὰ! πῶς ὄλα φεύγουν!

Ὁ ἐχθρὸς ἔχει σὸ χεῖρ του
τὸ μουσικό.

« Θὰ γίνω δικαστής,
γιὰ ἀγάπη σου » μοῦ εἶπε.

Ἄλλὰ δὲν θὰ χωρίσῃ τὰ χεῖλια
ὁ σίδηρος.

Δέν χωρίζει τή φωτιά.

Πανάται φλογερὰ καὶ ἄσπρος ὑπὸ τῆς ψυχῆς τῆς τοῦ συγκλονισμοῦ.

Δέν χωρίζει τή φωτιά ποῦ καίει.

Φθάνουσα πρὸ τοῦ δίσκου λαμβάνει τὸν μικρὸν ἐξ ἀγύρου καθρέπτην καὶ κατοπτρίζεται.

Ὡ σιωπή, βαθὴ νερό, κάτωχρο
φέρετρο τοῦ προσώπου μου,
τοῦ νεκροῦ! Ποιὰ τάχα φωνὴ μοῦ λέγει
πῶς ποτέ,

ὥραιότερα δὲν ὑπῆρξα;

« Καὶ ἔζησα στή σιγαλιὰ τῆ φλογερῆ
τῶν ματιῶν σου

μὲ δύναμι ἀπερίγραπτη,
ἐκεῖ πολεμῶντας μόνος ».

Ναί, ἡ φωνὴ του κραῖει
στήν καρδιά μου μέσα

καὶ τὸ αἷμα μου ὄλο φεύγει.

Ἄχ!

Ἀνακινεῖται ἀκούουσα νὰ κτυποῦν σιγὰ τὴν θύραν
Ἄφνει τὸν καθρέπτην, σβύνει τοὺς φανούς, πηγαίνει ἀσθ-
μαίνουσα καὶ καλεῖ.

Σμαραγδῆ! Σμαραγδῆ!

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Φραγκίσκα!

Ἐκείνη ἀνοίγει μὲ ζωηρότατον κίνημα.

ΣΚΗΝΗ Δ'. Μὲ τὴν ἀγωνίαν τῆς δίψης ρίπτεται εἰς
τὰς ἀγκάλας τοῦ ἔραστοῦ.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Παῦλε! Παῦλε!

Ἔνε ἐνδεδυμένος ἐκείνος ὄχι καὶ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ
ἐσπερονῶ καὶ ἔχει ἀποκαλυμμένη τὴν κεφαλήν. Ἡ γυνὴ
εὐφροσύνεται εἰς τὰς ἀγκάλας του.

ΠΑΥΛΟΣ

Ποτέ τόσο τρολλή, ζωὴ μου, δὲν ὑπῆρξε
γιὰ σὲ ἢ ἐπιθυμία μου. Λιποψύχησαν
μέσα μου ἡ φλόγες ποῦ εἰς τὰ μάτια σου
ζοῦν.

Καὶ ἐχάετο ἡ δύναμίς μου

στή νύχτα καὶ ἔφρευγε

ἀπὸ τὸ σῆθος μου

σὰν ἕνας ποταμὸς

τρομερὸς

ἀπὸ αἷμα.

Καὶ εἶχα τὸν φόβο στήν ψυχὴ σὰν

ἐκείνην τὴν ὥρα τῆ σκοτεινῆ

ποῦ μὲ ἐδοκίμισες στὸ θεὸ προστά

μὲ τὸ τόξο,

καὶ μὲ ἀνέβασες

στὸ ἔντρος

ἀπὸ τὸ ὄποιον

κανεῖς ποτε δὲν γύρισε.

Ἔνε πρῶτὴ τάχα; Ἔνε πρῶτὴ ἀπὸ τώρα!

Ἔνα τὰ ἀστέρια

κλίνουν στὰ μαλλιά σου ἐπάνω

τὰ χυμένα στή σκιὰ

ἔπου χεῖλη δὲν τὰ φθάνουν!

Ἐπανελημμένως κλίνει καὶ τῆς ἀσπάζεται περιπαθῶς
τὴν κόμη.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Συγχώρησέ με,

συγχώρησέ με. Σὲ ἔβλεπα

μακρονό, μακρονό καὶ σιωπηλὸ

μὲ ἀκίνητα τὰ μάτια

ὅπως ἦσαν μὲς στὰ ἀδάμαστα τότε δόρατα.

Ἔνας γδοῦπος σκληρὸς μοῦ ἐκλόισε

τὰ στήθη

περισσότερον ἀπὸ μιὰ φορὰ σὰ μαχαίρι

καὶ ἐνόμισα πῶς ἤμουνα

πεσμένη καὶ ἔρημη

σὲ πέτρες ἐπάνω.

Καὶ εἶδα πάλι τὸ ὄνειρο

ἐκεῖνο, ποῦ ἀπὸ πολὴν καιρὸ τώρα βλέπω,

τὸ ὄνειρο τὸ ἄγριο ποῦ μὲ σπαράζει,

καὶ ἐγέμισα ὄλη ἀπὸ φόβο καὶ μὲ εἶδα

νὰ τρέμω

νὰ κλαίω

αἱ γυναῖκες μου ὄλαις.

ΠΑΥΛΟΣ

Νὰ κλαῖς!

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Συγγνώμη, συγγνώμη,

γλυκὲ μου φίλε. Μὲ ἐξύπνησες

καὶ ἀπὸ κάθε ἀγῶνα μὲ ἐλευθέρωσες.

Καὶ ἀγγὴ δὲν εἶνε ἀκόμη καὶ στή θάλασσα

δὲν φεύγουν τὰ ἄστρα,

καὶ ἀκόμη δὲν πέθανε

τὸ καλοκαῖρι, καὶ εἶσαι δικός μου

καὶ ὄλη δική σου εἶμαι,

καὶ στῆς ζωῆς μας τῆ φλόγα

κλείεται τελεία χωρὰ.

Ὁ ἔραστής τὴν φιλεῖ καὶ τὴν ξαναφίλει ἀκόρυστα.

ΠΑΥΛΟΣ

Ἄνατριχιάζεις;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Ἄνοιχτή

ἡ πόρτα εἶνε καὶ ἔρχεται

τῆς νύχτας ἢ πνοῆ. Τὴν αἰσθάνεσαι;

Ἡ ὥρα εἶνε

ΠΑΥΛΟΣ

Στὴ λήθη θὰ σὲ σύρω, ἐκεῖ ποῦ ἡ λήθη
εἶνε.

Καὶ ἐπιρροὴ δὲν θὰ ἔχη

ὁ ἀλχημικὸς μας χρόνος

στήν ἐπιθυμία μας καρμιά! Καὶ ἡ νύχτα

καὶ ἡ ἡμέρα θὰ κλίνουν ἐνωμέναις

στή γῆ σὰν σὲ ἕνα μοναχὸ

προσκεφάλι, καὶ τὰ χέρια μας

δὲν θὰ λυθοῦν τὸ πρῶτ

καὶ δὲν θὰ χωρισθῇ

ἡ μαύρη ἀγκαλιὰ ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῆ λευκῆ,

καὶ δὲν θὰ ἡμπορῇ κανεὶς ἐπάνω τους

φλέβες νὰ ξεχωρίσῃ καὶ μαλλιὰ.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Καὶ ἔλεγε

τὸ Βιβλίον ποῦ περὶ δὲν ξαναδιαβάσαμε:

« Στὴ ζωὴ δλόκληρη ἐνωμένοι μένουμε,

Ἐνωμένοι εἶνε ἐπερήφανο νάμαστε καὶ στὸ
θάνατο ».

ΠΑΥΛΟΣ

Κλειστὸ ἄς μὲνη

τὸ Βιβλίον.

Ἐγείρεται ἐκείνη καὶ κλείει τὸ βιβλίον καὶ σβύνει μὲ
τὴν πνοὴν τὴν λαμπάδα.

Πεῖα δὲν θὰ διαβάσωμε. Ἄλλοῦ

ἡ τύχη εἶνε γραμμένη. Στὰ ἄστρα γραμμένη εἶνε

ποῦ πάλλονται

σὰν τὸ λαιμὸ σου καὶ τοὺς σφυγμούς σου

καὶ σὰν

τῆς ἀρτηρίας τοῦ μετώπου σου,

διότι ἴσως τὰ ἐφοροῦσες γιὰ περιδέραιο

καὶ γιὰ στέφανο διὰν φεγγαβολοῦσα

ἐβάδιζες στοὺς δρόμους τοῦ οὐρανοῦ.

-- Σὲ ποῖ ἐκοψες ἀμπέλι

τὰ σταφύλια αὐτὰ;

Σὰν μέλι μυρίζουν,

μυρίζουν μεθῶσι,

ὅπως μυρίζουν

-- νύχτας καρποὶ --

ἡ φλέβες ποῦ ἀπὸ ἐπιθυμία φουσκώνουν.

Τὰ πόδια τοῦ Ἐρωτος

φλογερὰ θὰ τὰ πατήσουν τὰ σταφύλια.

Δὸς μου τὸ στόμα σου.

Ἄκόμα! ἀκόμα! ...

Ἡ γυνὴ παραδίδεται ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων νικημένη,
ἀναίσθητος. Καὶ αἴφνης τὴν ἐπέροχον σιωπὴν ἕνας γδοῦπος
συγκλονεῖ τὴν εἴσοδον ὡς ἂν κανεὶς τὴν ἔσειε διὰ τὰ τὴν
θραύση. Περίτρομοι οἱ ἔραστοὶ ἀνασκιζοῦν καὶ ἐγεί-
ρονται.

ἡ σιωπηλή,

ποῦ τὴν δροσιά ρίχνει,

στῶν ἀλόγων ποῦ βυδίζουν

τὴν χαιτῆ.

Τὴν πόρτα κλείσει.

Ὁ Παῦλος κλείει τὴν θύραν.

Τὰ εἶδες, Παῦλε, μὲ τὰ μάτια σου

τὰ ἄλογα νὰ φεύγουν;

ΠΑΥΛΟΣ

Ναί,

γιὰ πολὺ ἀπὸ τὸν πύργο τὰ ἀκολούθησα

ὡς ποῦ καὶ τὸ τελευταῖο ἐκρύφτηκε δόρου

εἰς τὸ σκοιὰδι μέσα.

Ἔλα, Φραγκίσκα, ἔλα! Χαράς ὄρες

μακρονὲς μπροστά μας ἀνοίγονται,

γεμάτες ἀπὸ τὴν ἄγρια τοῦ φθινοπώρου μελωδία

καὶ ἀπὸ τῆς σιγῆς τῆς φλογερῆς τὴν ἔκστασι,

καὶ ἀπὸ τὸ ἀκοίμητο ποτάμι

καὶ τὴν ἀθάνατη τῆ δίψα

καὶ ἡ ὥρα ποῦ φεύγει,

νὰ ζήσω μὲ ὠθεῖ

μὲ ζωὲς χίλιες,

μὲ τοῦ ἀέρος ποῦ σὲ τριγυρίζει τὴν πνοή,

μὲ τῆς θάλασσας τὴν ἀγωνία,

μὲ τοῦ κόσμου τῆ μαγία,

ὥστε κανὲν

ἀπὸ ὅσα μέσα σου

ἄπειρα

κρύβονται μυστικά

νὰ μὲνη,

γιὰ μένα ἄγνωστο

καὶ νὰ μὴν πεθάνω πρὶν

ξεριζώσω καὶ γενθῶ

τῆ ρίζα ποῦ σὲ κρυμμένη ἔχεις

τῆς χαρᾶς μου.

Τὴν σῶσι πρὸς τὰ προσκεφάλια πλησίον τοῦ παραθύρου

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

Τὰ μάτια φίλησέ μου καὶ τὸ μέτωπο

καὶ τὸ λαιμὸ καὶ τὰ χεῖλη,

ἔτσι... ναί, ἔτσι...

κρατήσέ μου τοὺς καρπούς καὶ τὰ δάκτυλα,

ἔτσι... Πάρε μου καὶ τὴν ψυχὴ καὶ γύρισέ τὴν,

νὰ πάη νὰ σβύση μέσα στῆς νύχτας τὴν πνοή,

καὶ τῆς νύχτας ἢ λαλιὰ νὰ τὴν στρέψῃ

μακρονά, πολὺ μακρονά,

γιατὶ τώρα μὲ βαρύνει ἡ ἠδονὴ ποῦ

ἐγενήθηκα καὶ σὲ βλέπω ὅπως ἦσαν ἄλλοτε

καὶ ὄχι ὅπως θὰ εἶσαι, γλυκὲ μου

καὶ ὥρατε μου φίλε.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΧΩΛΟΥ

Φραγκίσκα. "Ανοιξε Φραγκίσκα.

"Η γυνή είχε απολιθωμένη από τρόμον. Ο Παύλος στρέφει γύρω το βλέμμα του έχων εις το έγχειρίδιον την χείρα. Το βλέμμα του προσπίπτει εις την λαβήν της κατακτιής.

ΠΑΥΛΟΣ χαμηλοφώνως.

Θάρρος. Θάρρος. Θά ήρχτώ κάτω από αυτό τον καταρράκτη και θά ανοίξης σὺ χωρίς νά τρέμης.

"Ανοίγει τον καταρράκτην. Ἐθώρα φαίνεται ὡς νὰ νὰ υποχωρή εις τὰς διασεισεις.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΧΩΛΟΥ

"Ανοιξε, Φραγκίσκα, ἂν θέλῃς τὴ ζωὴ σου.

ΠΑΥΛΟΣ

"Ανοιξε. Πήγαινε. Μένω ἐγὼ κάτω και ἀναμένω. Πετιοῦμαι ἔξω ἂν φωνάξῃς, ἂν σὲ ἐγγίξῃ.

Μὴν τρέμης. Μὲ θάρρος πήγαινε.

Κρούπεται, ἐνῶ ἡ γυνὴ ὑπακούει και πηγαινε παρπαίονσα νὰ ἀνοίξῃ.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΧΩΛΟΥ

Ανοιξε, Φραγκίσκα, ἂν θέλῃς τὴ ζωὴ σου." Ανοιξε.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΚΗΝΗ. Ἀνοιχθείσης τῆς θύρας ὁ Χωλὸς λάνοπλος και σκοπισμένος ὁρμῆ ματωδῆς εις τὸ δωμάτιον ἀναζητῶν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν του τὸν ἀδελφόν.

Καὶ ἀμέσως ἀποκαλύπτεται ὅτι ὁ Παῦλος ὅστις ἐκρύφθη κάτω τοῦ δαπέδου κρατεῖται διὰ τῆς ἄκρας τοῦ φορέματος του ἀπὸ ἑνα σίδηρον τοῦ καταρράκτη. Ἡ Φραγκίσκα βλέπονσα τοῦτο ἀφίνει διαπεραστικὴν κραυγὴν ἐνῶ ὁ Χωλὸς ὁρτίζεται ἐπὶ τοῦ μοιχοῦ και τὸν ἀρπάζει ἐκ τῆς κόρης ἀναγκάζων αὐτὸν νὰ ἀνέλθῃ.

ΧΩΛΟΣ

"Επιδόθηκες εις τὴν παγίδα, προδότῃ. Καλὰ ἀπὸ τὰ μαλλιά σὲ κρατῶ τώρα!

"Η γυνὴ ὁρμῆ ἀπειλητικῆ.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ

"Αφησέ τον

"Αφησέ τον." Εμένα πρόπει, ἐμὲ νὰ πάρῃς. Εἶμαι ἐδῶ

"Ο σύζυγος ἀφίνει τὴν λαβὴν του. Ὁ Παῦλος πηδᾷ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ καταρράκτη και γυμνώνει τὸ ἐγχειρίδιον. Ὁ Χωλὸς ὀπισθοχωρεῖ, ἔξαρτι τὸ ξίφος του και ὁρμῆ μὲ τρομερὰν μανίαν. Ἡ Φραγκίσκα ἀστραπιαίως ἔπιπεται εις τὸ μέσον και καθὼς ὁ σύζυγος δὲν δύναται πλέον νὰ ἀνυψαίῃ τὸ πλῆγμα τῆς διαπερῆ τοῦ στήθους διὰ τοῦ ξίφους. Ἐκείνη κλονίζεται, στρέφεται περὶ αὐτὴν και κλίνει πρὸς τὸν Παῦλον ὅστις ἀφίνει τὸ ἐγχειρίδιόν του νὰ πέσῃ και τὴν δέχεται εις τοὺς βραχίονάς του.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ θνήσκουσα.

"Αχ, Παῦλε!

"Ο Χωλὸς διὰ μίαν στιγμὴν ἀναχαιτίζεται. Βλέπει τὴν γυναῖκα σφιγμένην εις τὸ στήθος τοῦ ἐραστοῦ ὅστις μὲ τὰ χεῖλη του σφραγίζει τὰ ἐκπνέοντα χεῖλη της. Ἐκφρων ἀπὸ πόνον και ἀπὸ μανίαν τότε διευθύνει ἄλλο πλῆγμα θανάσιμον κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ. Τὰ δύο ἡρωϊκὰ σώματα κλονίζονται διὰ νὰ πέσουν και χωρὶς κραυγὴν χωρὶς νὰ χωρισθοῦν, πίπτουν ἐπὶ τοῦ δαπέδου. Ὁ Χωλὸς κλίνει ἐν οργῇ κάμπτων ἐν γόνυ ἐνῶ ἐπὶ τοῦ ἄλλου θραίνει τὸ αἰματόφρονον ξίφος.

ΓΑΒΡΙΗΛ Δ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ

Μετάφρ. Ν. Ἐπισκοποπούλου.

ΑΘΗΝΑΪΚΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ

ΤΟ ΖΑΠΠΕΙΟΝ

Νομίζει κανείς ότι μίαν ἡμέραν ἐτοποιδετήθης ἐκεῖ δὲ ἔξαφνα φαιδρὸν και διανθῆς και πρόσχαρον, ἑλαφρὸν ὡς ἀχειροποίητον, και λαμπρὸν ὡς μία μεγάλη σταγὼν δροσού.

Και μολονότι δὲν σὲ ἀρδεύει ὁ Ἴλισσός. οὔτε σοῦ φιλεῖ τὰ κράσπεδα τὸ σβύνον πολὺ μακρύτερα κύμα, φαίνεσαι βυθισμένον εις ἡδονικὴν μακαριότητα.

Τὰ δένδρα σου δὲν ἀπλόνουν εὐθεῖς και μακροὺς τοὺς κλάδους των, οὐδὲ κλείων τὰ φύλλα των κρησφύγετα βαθύσκα, οὐδ' ἀναδενδράδας ξανοίγεις πολυδρόμους και δαιδαλοειδεῖς, ἀλλ' ἔχεις κάτι εις τὴν ἀναλογίαν τῆς ἀπλέρου ἀκόμη φυτείας σου, τὸ ὁποῖον μεθ' τὸν ὀφθαλμὸν και σαγηνεύει τὰς αἰσθήσεις.

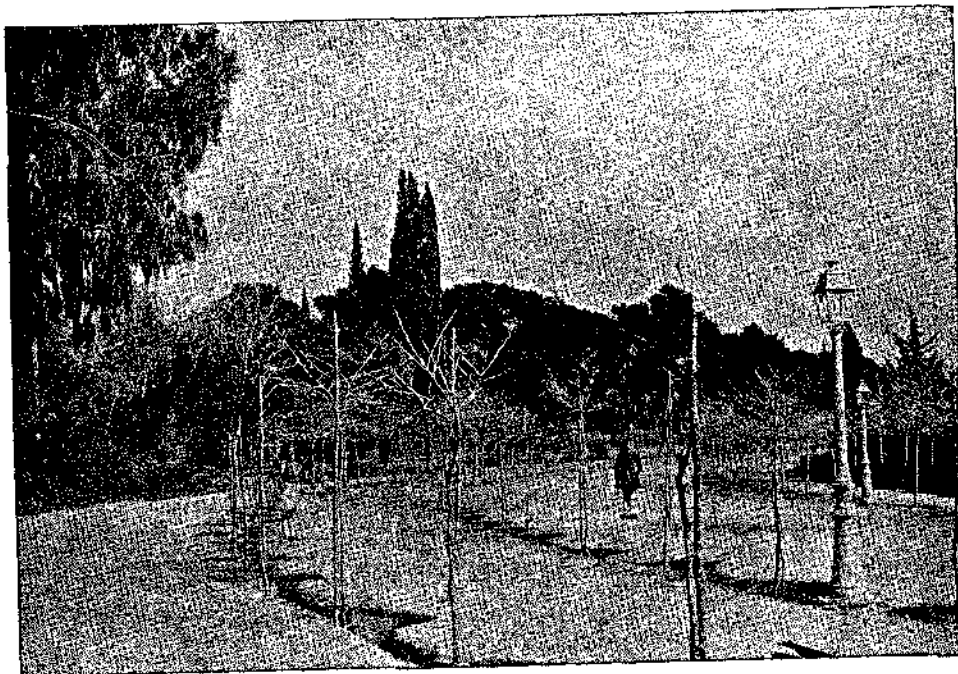
Οἱ ἀνθῶνες σου δὲν εἶνε πλούσιοι, οὐδ'

ἀναιδεῖς εις χρώματα, εἶνε ὅμως μετρημένοι και ἐπιμελημένοι και κομποί, ἀφίνοντες μόνον τὸ λεπτὸν ἄρωμά των εις ὅσους κύπτουν ἐπάνω των ρεμβώδεις και μελαγχολικοὶ και ὄνειροπόλοι.

Ὁ πλησίον σου πολυδενδρος και πολυανθῆς κῆπος εἶνε ἀρκετὸς διὰ νὰ σκορπᾷ βαρείας και ἀποπνικτικὰς εὐωδίας, διὰ νὰ χύνη τὴν ὀξεῖαν και νύσσουσαν μέθην των εις πᾶσαν καρδίαν και εις πᾶσαν ψυχὴν.

Κάτι ξανθὸν και κάτι ἀπαλὸν και κάτι ἀθῶον πλανᾶται γύρω σου και σὲ σιέπει και σὲ περιβάλλει μὲ τὴν γάζαν ἑνὸς ὄνειρου και μῆς χιμαίρας, και εἶσαι ἡ νύμφη ὄλων τῶν γύρω μεγαλειότητων, τῶν ὑψουμένων εις μίαν ἀθανασίαν ἀδιατάρακτον και αἰώνιαν.

Ὁ Λυκαβητὸς ἐδῶ σιμά σου, και ὁ μελί-

χρυσός Ὑμητός, καὶ ὁ αἰώνιος Βράχος ὁ πλέον εἰς θησαυροὺς χρωμάτων καὶ ἀποχρώσεων, ἐρωτευμένοι ζητοῦν νὰ σὲ φθάσουν, νὰ σὲ ἐγγίσουν, νὰ σ' ἐναγκαλισθοῦν.

Ἄλλὰ καὶ τῆς θαλάσσης ἀκόμη εἶσαι σὺ τὸ θνεῖρον. τῆς μακρινῆς θαλάσσης, τῆς ἐκτεινομένης πέραν ὡς μία πλάξ ἀργύρου. Καὶ αὐτὴ σοῦ στέλλει τὰ δροσερά τῆς φιλήματα τὴν ὥραν ποῦ τὰ ἡλιοβασιλέματα πνίγονται, εἰς τὰς σκιὰς τοῦ φευγαλέου λευκόφωτος. Πᾶν ὅτι ἡ ὑπομονητικὴ φύσις ἔπλασε γύρω σου μετὰ στοργῆς καὶ ἐπιμελείας, πᾶν ὅτι ἡ τέχνη ἢ μεγάλη ἐνέπηξεν εἰς τὸ ἔδαφος διὰ νὰ ἐξαφθῇ εἰς τὸν ὄριζοντα ἀσάλευτον καὶ καταπλήσων καὶ μέγα, σὲ ἐρωτεύεται, καὶ σὲ ἐνατενίζει καὶ σὲ προσβλέπει παθητικὰ καὶ σὲ φυλάττει καὶ σὲ ἀναδεικνύει ὠραιότερον, μαγευτικώτερον, θεῖον.

Ὡς καὶ οἱ γιγάντιοι στῦλοι, τὰ ὑπερήφανα ἐκεῖνα ἐναπομένοντα λείψανα τοῦ ναοῦ τοῦ πρώτου θεοῦ τῆς Ἑλλάδος, σοῦ ἐτάχθησαν, νομίζει κανεὶς, φύλακες, καὶ στέκονται ἀπέναντί σου ἄγρυπνοι κέρβεροι τοῦ γλυκεροῦ ὕπνου

σου καὶ τοῦ μυρωμένου ξυπνήματός σου.

Οἱ σπῖνοι καταμεσῆμερα φανερὰ παιγνιδίζουν καὶ ἐρωτοτροποῦν περὶ σέ, καὶ αἱ ὑπολαΐδες τὸ ἀπόγευμα σὲ τραγουδοῦν γλυκόφωνα, καὶ τ' ἀηδονάκι τὰ χαράγματα, κρυμμένο εἰς τοὺς κλάδους τῶν ἀπέναντι ὑψηλῶν δένδρων, ἀνακόπτει τὴν ἐλαφρὰν πνοὴν τοῦ χαριτωμένου σου ὕπνου.

Ἡ αἴθα κρυφομιλεῖ μὲ τὰ φύλλα σου τὰς σιωπηλὰς νύκτας καὶ θροεῖ τὸ νεράκι τῶν ρεματιῶν εἰς γλυκασμοὺς καὶ ἀναφορικιάσεις, δειλὸν καὶ ἀμφίβολον.

Ἐνέχει καὶ ἀπὸ τὰς μεγάλας παρηγορίας τῆς ζωῆς ἢ ἐνατένισίς σου, καὶ εἶσαι λουτρὸν τῆς ψυχῆς τὴν ὥραν ποῦ οἱ θόρυβοι παύουν καὶ σβύνουν αἱ φωναί.

Καὶ ἂν κανεὶς σὲ νοσταλγῇ περισσότερο μὲ τὴν πρασίνην χλιδὴν τῆς ὠριμότητος καὶ μὲ τὴν πολύχρωμον ἀνθηρότητα τῆς ἀκμῆς, σῦρεις τώρα, νομίζω, ἐλαφρότερα τὴν ψυχὴν εἰς τὸ θνεῖρον καὶ τὴν καρδίαν εἰς τὴν ἡρεμίαν.

ΠΡΟΣΠΕΡΟΣ Ο ΠΑΡΩΡΙΤΗΣ

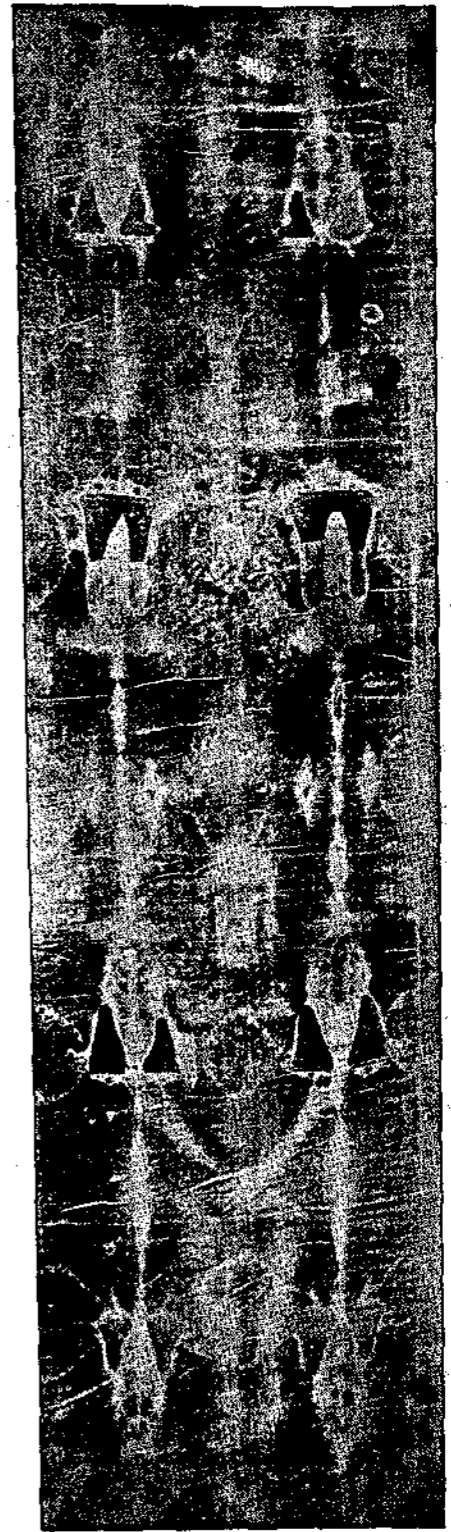
ΤΟ ΣΟΥΔΑΡΙΟΝ ΚΑΙ Η ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Σπανίως βέβαια ἡ προσοχὴ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου προσελκυσθῆ τόσον καὶ σπανίως περισσότερο συνεζήτησεν ὁλόκληρος ἡ Εὐρώπη γεγονός, ὅσον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀνήγαγεν εἰς μίαν τελευταίαν συνεδρίασιν τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν ὁ Βινιὸς περὶ τοῦ θείου σουδαρίου τοῦ Τουρίνου, τὸ ὁποῖον εὗρεθῆ ἔχον ἐπ' αὐτοῦ ἀποτυπωμένην — ἀλλ' οὐχὶ καὶ διὰ ἀνθρωπίνης χειρὸς ἐξεργασμένην τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ.

Ἴδου ἐν συντόμῳ ἡ παραδοξοτάτη καὶ ὀψοδῆποτε ἐνδιαφέρουσα ἱστορία τῆς ἀπροόπτου αὐτῆς ἀνακαλύψεως.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι μεταξὺ τῶν διαφόρων πολυτίμων λειψάνων τὰ ὁποῖα ἡ παράδοσις ἀποδίδει εἰς τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, ἦτοι τοῦ ἀκανθίνου στεφάνου τὸν ὁποῖον φυλάσσει ἡ Παναγία τῶν Παρισίων, τῶν ἡλῶν τοῦ Πάθους οἱ ὁποῖοι φυλάσσονται ἐπίσης εἰς τὴν Γαλλίαν, τῆς κλίμακος τοῦ Παλάτου τὴν ὁποῖαν ἀνήλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ διὰ τῆς ὁποίας τώρα ἀνέρχονται γονυπετεῖς κατὰ τὴν ἀναγόρευσιν τῶν οἱ Πάπαι, τόσων ἄλλων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀθθεντικῶν τοῦ Πάθους λειψάνων, εὗρισκετο καὶ τὸ σουδάριον διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ Ἰωσήφ ὁ ἐξ Ἀρμαθέας ἐτύλιξε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἀνάστασιν παρέμεινε φαίνεται ἐν τῷ τάφῳ.

Τὸ σουδάριον τοῦτο, τὸ ὁποῖον οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες ἔλαβον ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν, περιῆλθε κατόπιν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας ὁ ὁποῖος καὶ τὸ κατέθεσε μὲν μὲ τὰ ἄλλα κειμήλια εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν μουσεῖον τοῦ Τουρίνου. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ τοῦ σουδαρίου αὐτοῦ ὅπως καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων τοῦ Πάθους ἢ ἀθθεντικότης παραπολὺ συνεζητήθη, ἀφοῦ μάλιστα ὑπάρχει καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἄλλο σουδάριον κατατεθειμένον εἰς μίαν ἐκκλησίαν τῆς Δορδόνης, διαμφισβητοῦν καὶ αὐτὸ τὴν ἀθθεντικότητα καὶ φημιζόμενον ὡς τὸ μόνον ἐξαχθέν ἐκ τοῦ τάφου τοῦ Χριστοῦ.

Ὅπως δὴποτε τὸ σουδάριον τοῦ Τουρίνου εὐρίσκατο λησμονημένον εἰς τὸ μουσεῖον ὅταν πρὸ ὀλίγων ἔτων ἕνας Ἴταλὸς σοφὸς ὁ Πία ἐσκέφθη νὰ τὸ φωτογραφῆσιν ἐπειδὴ ἔβλεπε αὐτὸ πλημμυρισμένον ἀπὸ διαφόρους κηλίδας ἐρυθροφαιῖους αἱ ὁποῖαι ἐφαίνοντο μᾶλλον ὡς παλαιότητος ἴχνη. Σημειώσατε ἄλλως τε ὅτι τὸ σουδάριον αὐτὸ εὐρίσκατο εἰς πολὺ κακὴν κατάστασιν, παρουσιάζον μάλιστα καὶ διαφόρους ὄπας ἐγκανμάτων ἐκ πυρκαϊᾶς ἢ ὁποῖα εἶχε γίνει εἰς Τουρίνον καὶ ἢ ὁποῖα παρ' ὀλίγον τὸ ἀπετέφρωνε.

Τὸ σουδάριον ἐφωτογραφήθη εἰς μίαν μεγάλην πλάκα, ὁποῖα δὲ ὑπῆρξε ἡ ἐκκλησίαις τοῦ Ἴταλοῦ ἐπιστήμονος ὅταν ἀνεκάλυψε ἐπὶ τῆς πλακῆς, τὴν θετικὴν εἰκόνα ἀνθρωπίνου σώματος φέροντος εἰς τὴν κεφαλὴν στέφανον, ἤλους εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἔχοντος ἐν γένει ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐσταυρωμένου σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἡ εἰκὼν ἦτο ἐκτάκτου καλλονῆς καὶ ἡ κεφαλὴ εἶχε ἀληθῶς κάτι τι τὸ ὑπερκόσμιον.

Ὅπως δὴποτε ἡ εἰκὼν ἐκυκλοφόρησε μεταξὺ ὀλίγων εὐσεβῶν φίλων τοῦ Πία καὶ δὲν θὰ ἐγένετο κἂν λόγος περὶ αὐτῆς ἂν τελευταίως ἕνας Γάλλος χημικὸς ὁ Βινιὼ δὲν τὴν ἔβλεπε καὶ δὲν ὠθεῖτο εἰς ἐρεῖνας περὶ τοῦ τρόπου τῆς παραγωγῆς τῆς. Ἐξείστας τῶντι τὴν εἰκόνα καὶ τὸ σουδάριον, ὁ Βινιὼ παρετήρησε ὅτι ἡ μορφή ἢ ὁποῖα ἐπ' αὐτοῦ παρουσιάζετο δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀνήκῃ εἰς ἀνθρωπίνους χεῖρας. Οὕτε τὰ χαρακτηριστικὰ καμμίας σχολῆς ζωγραφικῆς ἔχει, οὕτε τὸν πατροπαράδοτον τύπον τοῦ Χριστοῦ μᾶς παρουσιάζει, οὕτε ἄλλως τε ἴχνος χρώματος τὴν ἀποτελεῖ. Ἡ εἰκὼν φαίνεται ὀφειλομένη μᾶλλον εἰς χημικὴν ἐπίρροισαν καὶ τὰ ἴχνη τοῦ σουδαρίου προσέρχονται ἀπὸ τὰς ἰδίας χημικὰς ἐπιδράσεις, αἱ ὁποῖαι παράγουν καὶ ἐπὶ τῶν εὐαισθητῶν πλακῶν τὰς φωτογραφίας. Ἄλλως τε τὸ φαινόμενον ὅτι ἐπὶ τοῦ σουδαρίου ἢ εἰκὼν δὲν εἶνε θετικὴ ἀλλ' ἀρνητικὴ, δηλαδὴ παρουσιάζει διὰ φώτων τὰ σκοτεινὰ μέρη τῆς εἰκόνης, διὰ σκιῶν τὰ φωτεινὰ, ἀποκρούει πᾶσαν ἰδέαν ἀναμιξεως ἀνθρωπίνης χειρὸς εἰς τὴν παραγωγὴν τῆς.

Ὁ Βινιὼ βοηθούμενος ἀπὸ τὸν μεγάλον Γάλλον φωτογράφον Κόλσον καὶ λαμβάνων συμβουλὰς ἀπὸ τὸν πασίγνωστον φυσιολόγον Ἀρμάνδον Γκωτιέ προσεπάθησε τότε νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἠδύνατο τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ Ἰησοῦ

νὰ ἀφήσῃ ἀποτυπώματα διὰ χημικῆς ἐπενεργείας ἐπὶ τοῦ σουδαρίου. Καὶ ἐνθυμούμενος ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ πανάρχαιον ἔθιμον τὸ ὁποῖον ἠκολούθησε καὶ ὁ Ἰωσήφ ὁ ἐξ Ἀριμαθείας, ἔβρεχον τὰ ὀσθῆα διὰ μίγματος ἀλόης καὶ μύρων, εὗρεν ὅτι ἠδύνατο ἐπὶ τοῦ μίγματος αὐτοῦ νὰ ἀφήσουν ἴχνη αἱ ἀλκαλικαὶ ἀναθυμιάσεις τὰς ὁποίας ἐν νεκρὸν σῶμα ἀναδίδει. Δύναται τις τῶντι νὰ ἀποτυπώσῃ ἐρυθρὰς εἰκόνας ἐπὶ ὀσθῆου βρεγμένου δι' ἀλόης ὑποβάλλον αὐτὸ εἰς ἀτμοὺς ἀμμωνιάδεις. Ἄν ὑποθέσωμεν τώρα ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, κατὰκοπον καὶ ἐξηντλημένον ἐκ τοῦ μαρτυρίου, ἐτυλίχθη ἐντὸς τοῦ σουδαρίου αὐτοῦ τοῦ βρεγμένου δι' ἀλόης, τότε οἱ ἀμμωνιάδεις ἀτμοὶ τοὺς ὁποίους ἀνέδιδε, ἠδύνατο ὠραιότατα νὰ ἀποτυπώσουν εἰκόνα ἐπὶ τοῦ ὑφάσματος.

Τοιοτοτρόπως ἐξηγεῖ ὁ Βινιὼ τὴν εἰκόνα αὐτῆν τοῦ σουδαρίου. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι τὸ πρᾶγμα συζητεῖται ἀκόμη καὶ ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ οἱ ἀντιλέγοντες. Ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἀμφισβητοῦν καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιστημονικὴν τοῦ γεγονότος ἐξήγησιν, ἄλλοι δὲ παραδεχόμενοι αὐτὴν ἀμφισβητοῦσι ἀπλῶς τὴν αὐθεντικότητά τοῦ σουδαρίου καὶ ἀποδίδουν τὴν εἰκόνα εἰς οἰονδήποτε ἄλλο νεκρὸν σῶμα, ἔχον τὰ αὐτὰ ἴχνη τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἰησοῦ τὸ ὁποῖον ἐνεκεν ἀπάτης ἐτυλίχθη ἐντὸς τοῦ σουδαρίου. Καθημερινῶς αἱ ἐφημερίδες ἔχουν καὶ γνώμας ἐπιστημόνων κληρικῶν καὶ σοφῶν οἱ ὁποῖοι ἐκφράζονται ἐπὶ τοῦ ζητήματος. Ὅπως δὴποτε τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ εἰκὼν αὕτη τοῦ σουδαρίου συγκινεῖ ὄλον τὸν χριστιανικὸν κόσμον, καὶ ὅτι ἡ ἀνεύρεσίς του μολονότι μετέχει θαύματος, ἀνάγεται εἰς τὰ ἐπιστημονικῶς ἐξηγούμενα φαινόμενα.

Πρὸ τῆς ὠραίας κεφαλῆς τοῦ Ἰσταυρωμένου, τῆς φερύσης πρὸς τὰ ὀπισθεν τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου, πρὸ τῆς μορφῆς αὐτῆς τῆς ὠχρᾶς καὶ μολαταῦτα γλυκείας, τὴν ὁποῖαν ὠραιότατα κάποιος δημοσιογράφος παρωμοίασε μὲ τὴν ὠχρὰν καὶ ἔξαιμον κεφαλὴν τοῦ Ἀλφόνσου Λωδὲ εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Καρριέρο, ἀδύνατον πᾶς χριστιανὸς νὰ μὴ συγκινηθῇ. Πιθανὸν ἢ γλυκεία αὕτη μορφή νὰ μὴ εἶνε ἢ μορφή τοῦ Θεανθρώπου ὁ ὁποῖος ἐσταυρώθη ὅπως σώσῃ τὸν κόσμον. Ἐὰν ὅμως ἦτο, ὁποῖον πολῦτιμον εὖρημα, ὁποῖον θαῦμα καὶ ὁποῖα ἀποκάλυψις!

ΝΙΚΙΑΣ Ο ΕΞ ΥΑΚΙΝΘΩΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΡΟΔΑ. — Τί στενοχωρία νὰ εὐρίσκασαι μέσα εἰς τὰ ρόδα τῆς Ἐκθέσεως τοῦ Παρινασοῦ! Ἡ ἰδέα ὅτι δὲν εἶσαι Ρωμαῖος αὐλικὸς διὰ νὰ ἀποθάνῃς ὑπὸ τὰ φύλλα των, σὲ στενοχωρεῖ. Καὶ δὲν εἶνε μόνον αὐτό! Συλλογίζεσαι κατόπιν ὅτι δὲν εἶσαι εἰδικὸς μέσα εἰς αὐτὴν τὴν Ἐκθεσιν, ὅπως εἶσαι εἰς κάθε ἄλλην, ὅτι αὐτὰ τὰ ρόδα καὶ τὰ γαρύφαλλα, τὰ ὁποῖα ὁ οὐράνιος Σοσιαλιστὴς ἔδωκεν εἰς ὄλους τοὺς ἀνθρώπους, εἶνε αἰνίγματα ἐμπρὸς σου ὡς ἔργα τῆς ἀνθοκομικῆς ἐπιστήμης, καὶ ὅτι ἡ πνοή σου καὶ τὸ βλέμμα σου καὶ ἡ περιέργειά σου συντελοῦν εἰς τὸ νὰ ἐπιταχύνουν τὸν θάνατον αὐτῆς τῆς ἐφημέρου καὶ ἀερῶδους ὠραιότητος. Ἄν ἤμουν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐκθέσεως, θὰ ἀπηγόρευον τὴν εἴσοδον εἰς τοὺς ἀνδρας. Ἡ ἀπόστασις τοῦ φύλου αὐτοῦ, τοῦ ἀφρόνως καὶ τραχέως γενειῶντος, μέχρι τῶν ἀνθέων εἶνε πολὺ μεγάλη. Ἐπιτρέπεται εἰς τὰς κυρίας ἢ εἴσοδος διότι ἡ ἀπόστασις των ἀπὸ τὰ ἀνθη εἶνε πολὺ συντομωτέρα, ἐὰν δὲ μερικαὶ ἀπομακρύνονται διὰ τῆς μορφῆς, συντομῆς τὴν ἀπόστασιν τὸ ἑαρινὸν φόρεμά των τὸ ὁποῖον εἶνε τίποτε ὀλιγώτερον ἀπὸ ἕνα τεράστιον ἄνθος. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐσυγχύσθησαν μέσα εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Παρινασοῦ αἱ ἐκθέτριά καὶ τὰ ἐκθέματα κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε τὰ δεύτερα ἐδεωρήθησαν καὶ ὀλίγον περιττά. Φοβοῦμαι μάλιστα ὅτι καὶ κάτι θὰ ἔχαναν τὰ ρόδα καὶ τὰ γαρύφαλλα χωρὶς τὰς κυρίας. Εἰλικρινέστερος θὰ εἶνε ὁ τίτλος «Ἐκθέσεις ρόδων, γαρυφάλλων καὶ κυριῶν». Πρόθεσις ρόδων, γαρυφάλλων καὶ κυριῶν. Πρὸκειται καθὼς βλέπετε διὰ τρία εἶδη ἀνθέων. τὰ ὁποῖα εἶνε ἔργον μᾶς ἀτμοσφαιρῆς καὶ ἐνὸς οὐρανοῦ.

Ἄλλὰ πρέπει νὰ κατατάξω μεταξὺ τῶν ἐκθεμάτων καὶ τοὺς φιλανθεῖς, ἐννοῶ τοὺς ἐπιστήμονας φιλανθεῖς, τοὺς ἐρασιτέχνους ἀνθοκόμους. Ἴδου ἕνα περίεργον κοινωνικὸν ἔκθεμα. Ἴδου ἐκεῖνος ἐκεῖ ὁ φιλανθής. Ἐχει γένεια τραχέα, φορεῖ γυαλιά, εἶνε τραπεζίτης ἢ πολιτευόμενος καὶ ὅμως καλλιεργεῖ τὰ ρόδα. Μοῦ ὀμιλεῖ διὰ τὰ ἐκθέματα, μοῦ ἀναπτύσσει τὰς

λεπτοτέρας λειτουργίας τῆς γῆς, τοῦ κλίματος, μοῦ δίδει τὰς λεπτοτέρας ἀνθοκομικὰς πληροφορίες τὰς ὁποίας διὰ νὰ συλλάβω πρέπει νὰ ἔχω μίαν μέλισσαν εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μου καὶ ὄχι νοῦν. Εἰς τὸ τέλος μὲ πληροφορεῖ ὅτι ἔχει 200 γλάστρες ρόδων εἰς τὸν ἀνθῶνα του. Διακόσιες γλάστρες! Δὲν νομίζετε ὅτι εἶνε σοβαρῶτεραι ἀπὸ 200 ὑποθέσεις τοῦ κράτους, ἀπὸ 200 σκέψεις τέλος πάντων; Βέβαια ἢ καλλιέργεια διακοσίων γλαστρῶν ἀπαιτεῖ τὴν ζωὴν ἐνὸς ἀνθρώπου χωρὶς φροντίδας ἀρωσιωμένου ἐπάνω των, ἀπαιτεῖ μίαν ἀφοσίωσιν συνεχῆ ὅπως καὶ τὸ νερό. Εἶνε βέβαιον πράγματι ὅτι ὁ ἀνθρωπος αὐτὸς ἔχει πολὺ ὀλίγας φροντίδας. Αὐτὸ κυρίως σημαίνει φιλανθής. «Ἀνθρωπος χωρὶς ἀηδίας εἰς τὴν ζωὴν του καὶ εἰς τὴν ψυχὴν του» Ἡ εὐτυχία ἔχει καὶ αὐτὴ ἐν ἐπάγγελμα. Εἶνε ἀνθοκόμος. Περιττὸν νὰ εἴπω ὅτι ὁ φιλανθής εἶνε ἕνας ἀνθρωπος μὲ μαλακὸν βλέμμα, μαλακὴν φωνὴν καὶ γεμάτος εἰρήνην. Ἐνας ἀνθρωπος ὀλίγον κυρία. Τὰ ἀρωματώδη καὶ τὰ βελουδένια μυστικὰ τὰ ὁποῖα γνωρίζει τὸν κάμνον ἀνθρώπον ὁ ὁποῖος εἶνε ἀδύνατον νὰ κάμῃ βιαίας χειρονομίας ἢ νὰ φωνάξῃ ὀπωςδήποτε δυνατὰ. Καλλιεργεῖ τὰ ἀνθη ἀλλὰ κυρίως τὰ ἀνθη καλλιεργοῦν αὐτόν.

Δὲν εἰσεύρω ἂν ἡ ἀνθοδοτικὴ ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ πολλὰς λεπτότητας εἰς τὴν Ἐκθεσιν τοῦ «Παρινασοῦ». Τὴν τέχνην αὐτὴν τὴν ὁποῖαν φαντάζομαι ἀκριβῶς ὡς τέχνην, κάπως ἀδελφὴν τῆς ζωγραφικῆς, ἀπαραιτήτως κόρη τῆς ἐκλεκτῆς καὶ ὄχι τῆς κοινῆς καλαισθησίας, πάντως τέχνην ἰδιαίτην, ὁμολογῶ ὅτι δὲν τὴν εἶδα καὶ πολὺ μέσα εἰς τὸν «Παρινασοῦ». Εἶνε αὐθάδης ἰδιοτροπία μου ἢ εἶνε ἡ στοιχειώδης ἄγνοιά μου εἰς τὰ ζητήματα τῶν ρόδων καὶ τῶν γαρυφάλλων καὶ ὄλων τῶν ἀνθέων, διὰ τὰ ὁποῖα ἔχω μόνον ρῶθνας καὶ ὄχι γνώσεις; Αὐτὸ δὲν τὸ ἠξεύρω. Ὅμολογῶ μάλιστα ὅτι δὲν ἠμπορῶ νὰ ὑποδείξω καὶ ποῖα ἀνθοδέματα θὰ ἦσαν καλλίτερα τῶν ἐκτεθέντων. Ἄλλ' ἂν τὰ ἔβλεπον θὰ ἔλεγον ἀμέσως:

— Αὐτὰ εἶνε.

Ἐπὶ τὰς ἀνθοδέματα, μοῦ ἀναπτύσσει τὰς

τάς τήν ὀριστικήν, τήν πλήρη καί τελειωτικήν μορφήν. Αὐτό ἔκαμε ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ. Καί ἐπειδή, ἄλλως τε, ἡ ἐξέλιξις τῶν φιλολογικῶν ἰδεῶν τοῦ 19 αἰῶνος δέν εἶναι πούθενά ἄλλοι καταφανεστέροι οὔτε διαγράφεται καθαρότερα παρὰ εἰς τὸ ἔργον του ἐπειδή αἱ ἰδέαι αὐταί δέν εἴδον εὐφραδέστερον ἢ μάλλον ἐμπνευσμένον διεργασίαν· ἐπειδή ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἤθευρε νά τὰς ἀφομοίωσῃ, ἐξήλειψε καί τήν μνήμην ἀκόμη ἐκείνων οἵτινες πρότερον τὰς ἐξέφρασαν, ἢ ὄξωα τοῦ λοιποῦ ἀνήκει εἰς αὐτόν.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗ. Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐκδίδεται ἐν Παρισίοις ἀπὸ τῆς 15 προσεχούσης Μαΐου νέον περιοδικὸν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ γνωστοῦ λογογράφου κ. F Sapsot-Ogiland. Ἡ « Διεθνὴς Κριτικὴ » ἀναγράφουσα καί κρίνουσα τὰ καλλίτερα ἔργα τῆς γαλλικῆς καί τῶν ξένων φιλολογικῶν, θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγὸς εἰς τοὺς παρακολουθούντας τὴν διεθνή φιλολογικὴν καί ἐν γένει πνευματικὴν κίνησιν. Ὁ κ. Σανσό-Ουγκάν, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα εὐρίσκειται εἰς τὸν κατάλογον τῶν συνεργατῶν μας, ἔχει ἐξασφαλίσει, πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ περιοδικοῦ του, τὴν συνεργασίαν εἰδικῶν ἀνταποκριτῶν εἰς ἕκαστην χώραν, οἵτινες θὰ μεταδίδουν εἰς τὰς στήλας τῆς « Διεθνούς Κριτικῆς » πᾶν ὅτι ἀφωρᾷ τὴν διεθνή φιλολογίαν καί τέχνην. Ἐν Ἀθῆναις ἡ ἀνταπόκρισις ἀντέθη εἰς τὸν συνεργάτην τῶν « Παναθηναίων » κ. Παῦλον Νυβράν.

Μεταξὺ τῶν προαγγελομένων ἀρθρων τῆς « Διεθνούς Κριτικῆς » εἶναι καί: οἱ Νεοῦ Ἕλληες ποιηταί.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΑΚΡΩΤΗΡΙΑΖΟΜΕΝΟΙ - Μία ἐκδοσις τοῦ Βαλζάκ, τροποποιημένη, ἐξηγήσει τελευταίως εἰς τὸ Παρίσι τὴν μὴν ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι νομίζουν ὅτι καί μετὰ θάνατον οἱ συγγραφεῖς καί τὸ ἔργον τῶν δικαιοῦνται κάποιου σεβασμοῦ ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους. Ὁ Μισβὸ εἰς τὴν παρισινήν « Ἐφημερίδα » ἀφιερᾷ ἀρθρον πλήρης ὀργῆς εἰς τὴν τυμβωρυχίαν αὐτήν. Καί εἶνε τῶντι πρωτοφανῆς ἡ ἐκδοτικὴ αὐτὴ ἀναίδεια, ἂν κρίνομεν ἀπὸ τῆν ἐκδοθείσαν ἀγγελίαν. « Ἐκάμαμεν ἐκλογὴν, λέγει ὁ ἐκδότης ἀπὸ τῶν ἡ τὸ μὲν τοῦ Βαλζάκ, πρὸς ἀποδοτικὰς ἐπιμελῶς τὰς σελίδας τὰς πραγματευομένας θέματα παλαιὰ καί στερημένα ἐνδιαφέροντος. Διὰ τὰ καταστήσωμεν εὐκολώτερον καί πλέον ἐλευστικὴν τὴν ἀνάγνωσιν τῶν μυθιστορημάτων, τὰ ὁποῖα ἐκδίδομεν, ἀφῆρασαμεν ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὰς μικρὰς συζητήσεις, τὰς πολιτικὰς ἐπισκοπήσεις, τὰς ἀνευ ἐνδιαφέροντος σημειώσεων, τὰς φιλοσοφικὰς σκέψεις, αἱ ὁποῖαι χαλαρῶνουν τὴν δρασίν καί κουράζουσι τὸν ἀναγνώστην. Διὰ τὸ ἐπαρξώμεθα (!) ἀκόμη εἰς τὰ ὄρα τῶν σχήματος, τὸ ὁποῖον ἐδώκαμεν εἰς τὴν ἐκδοσίν, ἀντικατεστήσαμεν (!) ὀλόκληρα κεφάλαια διὰ συντόμων ἀναλύσεων. Τουτουτρόπως ἡ ἀφήγησις κατέστη ζωηροτέρα καί πλέον ἐλευστικὴ. » Θέλετε νά μάθετε τώρα καί τὸν λαβόντα τὴν ὄραϊαν ἀποστολήν νά συνεργασθῇ τὸσον πρωτοτύπως μετὰ τοῦ νεκροῦ συγγραφέως; Ἡ ἀγγελία δέν ἀποκρύπτει τὸ ὄνομά του. Ὁ κ. Κιουτί, λέλει ἡ ἀγγελία, ἐπιθεωρητῆς τῶν δημοτικῶν σχολείων τῆς Ἀλλεῆς, μέλος τοῦ ἀνωτέρου συμβουλίου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, συγγραφεὺς πολλῶν διδακτικῶν βιβλίων, εὐφροεσθῆ νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας ταύτης κλπ. κλπ. » Ἡ τὸ μὲν τῶν περιφημῶν ἐκδότου εἶνε καθαράς... νεοελληνικῆς. Ἐνθυμίζει τὸν μακαρίτην Ζακύνθιον Γουζέλην, τὸν μεταφραστὴν τῆς « Ἐλευθερωμένης Ἱερουσαλὴμ » ὅστις εἰς ἕνα πρόλογον, ἀναφέρει μετὰ μακαρίαν ἀφέλειαν τὰς ἑκατοντάδας τῶν στίχων, τὸς ὁποῖους περιέκοψε εἰς τὴν μετά-

φρασίαν του, θεωρήσας αὐτοὺς ὡς ἐντελῶς περιττοὺς. Ἐνθυμίζει ἀκόμη τὴν ἀπόπειραν τοῦ μακαρίτου Ραγκαβῆ πρὸς μεταφορὰν εἰς τὴν καθαρεύουσαν τοῦ « Ὑμνου πρὸς τὴν Ἐλευθερίαν » τοῦ Σολωμοῦ. Ἐνθυμίζει ἀκόμη τὴν μακαρίτικὴν ἐκδοσὴν λαϊκῶν τραγουδιῶν ὑπὸ τοῦ συλλόγου « Παργασσοῦ » εἰς τὴν ὁποῖαν τὸ « Πάλασμα τῆς Φαντασίας » τὸ λυρικώτατον ἐκεῖνο ποίημα τοῦ Ἰουλίου Τυπάλδου, ἀφορτισθῆν κατὰ τὰς απαιτήσεις τῆς ἐκδόσεως μεταβαπτίσῃ μετ' ἐν ἑλαφροτέρῃ συνείδησιν, μετονομαστῆν « Ἡ Ἀγάπη ». Ἀς παρηγορηθῇ ὁ Βαλζάκ εἰς τὸν τάφον του· εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ πάθημά του εἶνε κοινὸν ὄχι μόνον εἰς τοὺς νεκροὺς, ἀλλὰ καί εἰς μερικοὺς ἀπὸ τῶν ζῶντων, ἂν δώσωμεν πίστιν εἰς τελευταίας τινὰς φήμας καί εἰς μερικοὺς οἱ ὁποῖοι ἔχασον μαζῆ μετὰ τὸ λογικὸν τῶν καί τὴν δύναμιν νά διεκδικήσουν τὴν ἰδιοκτησίαν των. Ἀλλοίμονον εἰς τοὺς ἠττημένους καί τοὺς νεκροὺς!

Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΑΣ ΗΝΩΜΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ. Τὸ Publisher's Weekly ἐπισκοποῦν τὴν βιβλιοπωλικὴν κίνησιν ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις κατὰ τὸ 1901 παρατηρεῖ ὅτι ἡ εὐδαιμονία τῶν μεγάλων λαϊκῶν ἀθροισμάτων καί ἡ προοῦσα αὐτῶν μόρφωσις, ἐδημιούργησαν διὰ τὴν φιλολογίαν κατανάλωσιν βιβλίων μοναδικὴν εἰς τὸν κόσμον. Ἀφ' ἐνὸς ἡ παραγωγή τῶν βιβλίων ἤρθεσε καταπληκτικῶς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκδόσεων βιβλίων τινῶν ἀνήλθεν εἰς ἀριθμὸν κολλοσιαίων. Ἐν βιβλίον ἐφθασε κατὰ τὴν στατιστικὴν αὐτὴν τὸν ἀριθμὸν 18,100 ἀντιτύπων, δεκάδων δὲ ἄλλων συγγραμμάτων ἢ ἐκδοσις ὑπερέβη τὰς 50,000 ἀντιτύπων. Ἐν τῇ συγκριτικῇ στατιστικῇ κατ' εἶδος ἐκδόσεων, τὴν πρώτην θέσιν κατέχουν τὰ μυθιστορήματα, ἔπονται δὲ κατὰ σειράν, τὰ νομικά, θεολογικά, ἐκπαιδευτικά, ἱστορικά, πολιτικῶν ἐπιστημῶν, ποιήματα, φυσικῶν ἐπιστημῶν, βιογραφικά, ἱατρικά, περιγησίαι, καλλιτεχνικά, φιλοσοφικά καί καθέξής.

ΘΕΑΤΡΟΝ

ΤΟ ΑΡΙΣΤΕΡΟ ΧΕΡΙ. - Τὸ χαριτωμένον τοῦτο παρισινὸν δράμα τοῦ Πιερ Βέμπρε, μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας ἐπιτυχίας τοῦ θεάτρον τοῦ Ἀντιῶν, ἔδωκε κατ' αὐτὰς καί ἡ « Νέα Σκηνή », κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Ν. Ποριώτη. Τὸ ἔργον ἤρесе πάρα πολὺ. Εἶνε ἕνα κομμάτι ζωῆς, ζωγραφισμένον μετὰ ὅλην τὴν παρατηρητικότητά, τὴν εὐφραν καί τὴν σκηναϊκὴν τέχνην τοῦ γάλλου δραματικοῦ. Δέν ἄπτεται βέβαια τῶν μεγάλων κοινωνικῶν προβλημάτων, οὔτε αἰρεται εἰς τὰ ἀφθαστα ὕψη τοῦ τραγικοῦ. Ἀλλ' ἔχει τὸσον ἀλήθειαν καί φυσικότητα, τὰ πρόσωπα του εἶνε τὸσον ζωντανά, τὸ συνῆμα ἐκεῖνο τῶν γελῶν καί τῶν δακρύων, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν ζωὴν, εἶνε τὸσον λεπτῶς τεχνουργημένον, καί ἐν γένει τὸ ἔργον εἶνε τὸσον εὐμορφον, ὥστε ἠμποροῦσε νά χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον εἰς ὅλους τοὺς ὄνειρευομένους νά γράψουν κ' ἐδῶ σύγχρονον δράμα. Πραγματεῦται τὸ τετραμμένον θέμα τῆς συζυγικῆς ἀπιστίας κατὰ τὸσον ὅπως νέον καί πρωτότυπον. Αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ σύζυγος εἶνε ὁ ἀπιστος, μολοντί, ὡπως συμβαίνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, - λατρεῖ τὴν σύζυγόν του. Ἀναγκάζεται ὅμως νά διατηρῇ μίαν παράνομον σχέσιν, φοβούμενος τὸ σκάνδαλον, μετὰ τὸ ὁποῖον τὸν ἀπειλεῖ ἡ παλαιὰ του ἐρωμένη. Ἄν ἦτο δυνατόν νά ἐμάνθανε τὴν ἱστορίαν ἢ τὸν σύζυγός του, ἄλλος φόβος, ἄλλη ὑποχρέωσις δέν ὑπέρχε, καί ἡ σχέσις θὰ ἐτελείωνεν ἀμέσως. Ἀλλὰ πῶς νά τῆς τὸ

εἴπῃ, ἀφ' οὗ ἡ ἀφελὴς ἐκείνη ἔζη μετὰ τὴν ἰδέαν οὐ ἦτο ἡ πρώτη του ἀγάπη;... Μία καλὴ φίλη ἀναλαμβάνει νὰνοῖξῃ τὰ μάτια τῆς συζύγου, καί διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἢ παράνομος σχέσις ἀποκαλύπτεται. Ἡ ἀγαθὴ Λολέττα πίπτει ἀπὸ τὰ σύννεφα, καί μολοντί δέν σκωτώνεται, ὡπως εἶχεν ἀπειλήσῃ εἰς τὴν ἀρχὴν, ἀποφασίζει ἄπλως νά διαζευχθῇ τὸν ἀπιστον. Καί ἀκολουθεῖ μία τελευταία συνάντησις τῶν συζύγων, διὰ νά κανονισθῶν τὰ τοῦ διαζυγίου. Ἡ σκηνὴ αὐτὴ, ἢ ὁποῖα εἶνε ἡ ὄρασιον καί ἡ ψυχολογικώτερα ὄρασιον, καταλήγει ἐκεῖ ὅπου ἦτο φυσικὸν νά καταλήξῃ: εἰς τὴν συμφιλίωσιν. Ἡ Λολέττα ὑπέκει εἰς τὴν ἀνάγκην νὰπαρηρῇ μερικὰ παιδαριώδη ἰδιαιτέρας, καί ἀναγνωρίζεῖ ὅτι ἀγαπᾷ τὸν συζυγόν της καί ἀφ' οὗ ἀκόμη ἐπέισθη ὅτι δέν ἦτο αὐτὴ ἡ πρώτη του ἀγάπη... Τώρα μάλιστα τὸν ἀγαπᾷ σοβαρώτερα καί ἀληθινώτερα, ἐν ᾧ πρῶτα τὸν ἐμίσητε, μετὰ ὅλον τὸν ἀνόητον ἰδανισμόν τῶν πλασματῶν, τὰ ὁποῖα ζοῦν ἐξῶ ἀπὸ τὴν πραγματικότητά.

Αὐτὴ εἶνε μετὰ ὀλίγας γραμμὰς ἡ ὑπόθεσις. Ἄλλ' ἀδύνατον νά ἐννοήσῃτε μόνον ἀπὸ αὐτῆν, τὴν χάριν καί τὴν ὄρασιον τοῦ ἔργου, τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον γεννᾷ ἡ ἀληθινὴ ἱστορία καί ἡ τεχνικὴ τῆς πλοκῆς, τὴν συγκίνησιν τῶν ὁποῖων δίδει ἡ θέσις τῆς καλῆς καί συμπαιθεῖς Λολέττας, καί τὴν ἰλαρότητα, τὴν ὁποῖαν προξενοῦν ἀβίαστος τὰ τόσα κωμικὰ ἐπεισόδια. Πρέπει νά ἰδῆτε αὐτὸ τὸ ἔργον, διὰ νά ὁμολογήσῃτε ὅτι σπανίως ἐδιδασκεδάσατε εἰς τὸ θεάτρον τόσον πολὺ.

Ἡ « Νέα Σκηνή » τὸ ἀνεβίβασε μετὰ τὴν συνήθη τῆς εὐσυνείδησιαν καί ἐπιμελείαν. Ὅτι κομψὸν ἡ αἴθουσα εἰς τὴν ὁποῖαν διαδραματίζονται καί αἱ τρεῖς πράξεις. Οἱ μῦστοι δέν ἐφάνησαν πολὺ μελετημένοι εἰς τὴν πρῶτην παράστασιν, ἀλλ' ἦσαν ὅλοι εἰς τὸν ρόλον των, καί εἰς τὰς κατόπι παραστάσεις, ὅταν θὰ ἐκμάθουν τὸ ἔργον, τὸ σύνολον θὰ εἶνε τέλειον. Ἡ Δις Εἰμαρμένη Σανθάκη « τῆς καί ἀπὸ στόματος ῥέειν γλυκίον μέλιτος αὐδῆ », ἔπαυσε μίαν Λολέτταν, ἢ ὁποῖα θάποσειν ἀπὸ τοῦς ἑρωτισμοῦς τῆς ὄρασιος. Ὁ κ. Μισρά, τὸν ὁποῖον ἐνομιζαμεν ἀνίκανον νὰποβῶλῃ τὸν τραγικὸν στόμνον, ἔπαυσε μετὰ τὸσον ἀπλοότητα καί φυσικότητα τὸν Κον Λαβαρέδ, ὡστε ὁμολογοῦμεν ὅτι μᾶς ἐξέπληξεν. Ὅπως πάντοτε ἀφελὴς εἰς τὸ σκόρπισμα τῆς εὐθυμίας ὁ κ. Χρυσομάλλης (Μπερντέ) ἐναμίλλως δὲ ἐπαρκεῖ εἰς τοὺς ὄρους των ὁ κ. Ζήνων (Γαρή), καί ἡ Δις Ποιητοῦ (Κα. Μπερντέ). Ἦθελα νά παρατηρῆσω καίτοιαν ὑπερβολικότητα εἰς τὰ κωμικὰ μέρη, - ἀλλ' ἴσως εἶνε ἀναγκαῖον κακόν, ἀφ' οὗ τὸ ἀθηναϊκὸν ἀχροατήριον δέν συνεείδισεν ἀκόμη νάρκηται εἰς τὴν λεπτότητα.

Δύο λέξεις διὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ κ. Ποριώτη. Τὴν βραδύαν ἐκείνην κάποιος ἐλέγε διπλα μου: « Νομίζω ὅτι εἶνε πρωτότυπον. » Δέν ἦκουσα ἀκόμη μεγαλύτερον ἔπαινον διὰ μετάφραστήν. Καί τῶντι, ἂν ὁ Βέμπρε ἔγραφε ἐλληνικά, ἔτσι θὰ ἔγραφε τὸ « Ἀριστερὸ Χέρι. » Μόνον ποῦ δέν θὰ τοῦ εἶδεν ἴσως αὐτὸν τὸν τίτλον.

Γε. Ξ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Η ΟΛΥΜΠΙΑ ἐπὶ Βασιλείῳ Λεονάρδου, ἐργον τοῦ ἐπιγραφικοῦ μουσείου. Εἰς 13 χιλιάδας περιῶν ἀνῆλθε κατὰ τὸς 1901 ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑλλήνων ἐπισκεπτῶν τῆς Ὀλυμπίας, εἰς δὲ τὸ μέλλον μόνον ἀξίσης τὸ ἀριθμὸς τοῦτου προβλέπεται. Διὰ τοὺς πλείστους ἐκ αὐτῶν, ἢ θὰ μόνον τὴν ἐρετίαν καί τὸν ἐν τῷ μουσεῖῳ καλλιτεχνικῶν θησαυρῶν ἀρκεῖ νά καταστήσῃ αἰσθητὴν τὴν σημασίαν τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου τόπου διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος καί αὐτοῦ ἐτι τοῦ πολιτικοῦ. Τὰς κυριώτερας τῶν ἀπο-

ριῶν, τὰς ὁποίας προκαλεῖ ἡ ἐπισκοπήσις τῶν ἀρχαιοτήτων, ἐξηγοῦσι σύντομοι ὁδηγοί, ἀπὸ τίνος δὲ χρόνου πολλοὶ τῶν ἐπισκεπτῶν ἔχον προσέτι τὸ εὐτύχημα νά δηγηθῶσιν ὑπὸ ἐπιστήμονος ἐξηγητοῦ ἱκανοῦ νά ἀναζωογονήσῃ τὴν παράδοσιν ἐν τῇ αἴγλῃ τῆς λογοτεχνικῆς περιγραφῆς. Δέν εἶνε ὅμως μικρὸς καί ὁ ἀριθμὸς ἐκείνων, οἵτινες ἐπιθυμοῦσι νά γνωρίζωσι πλείοτερα καί δέν ἀρκοῦνται εἰς τὰ μεγάλα καί τὰ γενικά, ἀλλ' ἐνδιαφέρονται νά γνωρίζωσι καί ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρας λεπτομερείας. Εἰς τούτους ἀπέβλεπεν ὁ κ. Λεονάρδος, συγγράψας ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐκτενῆ ὁδηγὸν τῆς Ὀλυμπίας, ὅστις ἐδημοσιεύθη κατ' αὐτὰς. Ἡ ὕλη τοῦ βιβλίου ἐλήφθη ἐξ αὐτῶν τῶν πρώτων καί κυριωτάτων πηγῶν ἐξελεγχθεῖσα ἀκριβῶς καί ἐπισταμένως καί συμπληρωθεῖσα διὰ μικρῶς καί ἐπιτοπίου μελέτης, ὥστε ὁ ἀναγνώστης ἔχει ἐν αὐτῷ πρόχειρον σύνομιν τῆς ἐργασίας σχεδὸν πάντων τῶν ἀρχαιολογῶν, ὅσοι ἔγραψαν περὶ τῆς Ὀλυμπίας καί τῶν Ὀλυμπιακῶν πανηγύρεων. Ὁ συγγραφεὺς πολλάκις φαίνεται ἐνδιατρίβων μᾶλλον ἐπὶ τὰ μικρὰ, συντομώτερον δὲ περιγράφων τὰ σπουδαιότερα, ἀλλ' ἡ τοιαυτὴ ἀσυμμετρία ἦτο ἀναπόφευκτος, ἀφοῦ ἐν κοινῶν μικρὰ ὡς ἡ Ἑλληνικὴ δέν εἶνε δυνατόν νά ὑπάρχωσι βιβλία ἀνάλογα δι' ἕκαστην τάξιν ἀναγνωστῶν, οἱ δὲ συγγραφόντες θὰ ἀναγκάζονται ἐπὶ μικρῶν ἀκόμη χρόνον νά προσρῶσιν τὰ ἔργα αὐτῶν δι' ἀναγνώστας ἄπιστον ἔχοντας προπαίδευσιν. Ὅπωςδὴποτε οὐδεὶς οὔτε ἐκ τῶν πολλῶν οὔτε ἐκ τῶν ὀλίγων θὰ ἀναγνώσῃ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Λεονάρδου ἀνευ ὄφελους, οὐδὲ δύναται, νομίζομεν, νά ἀμφισβητηθῇ εἰς αὐτὸ ἐντιμὸς θέσις ἐν τῇ περὶ τῆς Ὀλυμπίας βιβλιογραφίᾳ.

A. N. Σ.

ΑΙ ΥΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ τοῦ κ. Ἐβανς ἐνεργούμενα ἀνασκαφαί ἐν Κνωσῷ διὰ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Μίνωος, ἀπεκάλυψαν νέα πρόγματα.

Εἰς τὴν ἀνατολικὴν πτέρυγα τοῦ Ἀνακτόρου εὐρέθη μέγας διπλοῦς τοῖχος εἰς τὸ κατώτερον μέρος, κτισμένος διὰ μεγάλων ὀγκολίθων, πιθανῶς τὸ μέγα ἀνάκτορον τοῦ Ἀνακτόρου πρὸς τὴν ἀνατολικὴν κλιτίν, ἐξωθεν δὲ αὐτοῦ, ἀλλὰ συνεχόμενον. Ἀνεσκαφῆ ἐπίσης κτίσμα τετραγώνων πλήρες ἐν σχήματι Πύργου ἀποδομημένον διὰ μικροτέρων λίθων, ἀλλὰ μηχανικῶν καί τοῦτο χρόνον, ὅπως ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν λαξευτῶν ἐπὶ τῶν λίθων μηχανικῶν συμβόλων.

Ἐπὶ τοῦ τετραγώνου Πύργου εὐρέθη ἀγαθὸς ὕδατος λίθινος, κατερχόμενος πρὸς τὰ κάτω διὰ μικρᾶς κλίσεως καί διακοπτόμενος κατὰ μικρὰς ἀποστάσεις ὑπὸ τετραγώνων μικρῶν λίθινων δοχείων πρὸς ὑποδοχὴν καί καθαρισμόν τοῦ ὕδατος, τὸ ὁποῖον θὰ ἤρχετο πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ἐκ τοῦ ὑψηλότερον κειμένου Ἀνακτόρου. Παρὰ τὰς δύο μεγάλας αἰθούσας τοῦ διαμερίσματος τὰς πέρουν ἀνασκαφείσας, ἐκαθάρισθη ὁ βόρειος διάδρομος, ὁ ἄγων ἐκ τῆς μίας εἰς τὴν ἄλλην αἰθούσαν, ἐν τούτῳ δὲ εὐρέθησαν πλείσται πινακίδες.

Εὐρέθη ἐπίσης ἡ λιθινὴ κλίμαξ ἢ φέρουσα πρὸς τὸν δεύτερον καί τρίτον ὄροφον τοῦ διαμερίσματος τοῦτου. Ἡ κλίμαξ αὐτὴ εἶνε μὲν στενὴ, ἀλλ' ἔχουσα μικρὰν κλίσιν καί χαμηλὰς βαθμίδας καθιστᾷ λίαν ἀνετον τὴν ἀνάβασιν.

Ἐκαθάρισθη ἐπίσης ἐντελῶς καί τὸ ὄραϊον ὀρθομαρμαριωτῶν τετραγώνων δῶμα, ἐν ᾧ ὑπάρχει τὸ νέον λουτήριον. Ὅπισθεν τούτου καί τῶν αἰθουσῶν εὐρίσκονται ἄλλα δοκίματα, τῶν ὁποῖων ἠρώσατο ἡ ἀνασκαφὴ διὰ τοῦ καθαρισμοῦ τῶν διαδρόμων τῶν φερόντων εἰς αὐτά. Ὑπὸ τὰς μεγάλας αἰθούσας καί παρ' αὐτάς, εὐρέθη σύστημα μεγάλων ὑπονόμων διὰ τῶν ὁποῖων διωχετόντο ἐντός τῶν Ἀνακτόρων τὰ ὄμβρια καί τὰ ἀκάθαρτα ὕδατα. Ὑπόνομοι τοιαῦτα

παρηγήθησαν και εις άλλα διαμερίσματα τών 'Ανακτόρων.

'Αρχαία κινητά κατά τας ανασκαφάς ταύτας εφρέθησαν τὰ ἐξῆς: ἀρκεταὶ πίνακες, ἀλλὰ μὲν ἀκέραιαι, αἱ δὲ πλείους εἰς τεμάχια, πᾶσαι τοῦ ἐπιμήκουσ ὀρθογώνου καὶ τοῦ γομιακοῦ συστήματος. Εὑρέθησαν αὐταὶ ἐν τῷ διαδρόμῳ τῷ φέροντι ἐκ τῆς μῆδος εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν καὶ ἐπειδὴ εὐρίσκοντο ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐπιχώσεως, εἶνε προφανές ὅτι προήχοντο ἐκ τοῦ ἀνω ὀρόφου. Ἄλλη πίναξ τετραγώνου μὲ ἀρκετάς σειράς γραμμάτων εὐρέθη ἐν τῇ θύρᾳ τῆς τελευταίας αἰθούσης, ἐξ ἧς ἀρκεταὶ ὁ διάδρομος μὴ καθαρισθεὶς ἀκόμη, ὅστις φέρει εἰς τὰ ὑποσθεν πρὸς νότον καὶ βορρὰν δωμάτια.

Εὐρέθησαν ἐπίσης πῖθος κολοσσῆος, ἐλλειπῆς κατὰ τὸ ἀνω μέρος, πελοικαίμενος ἐξωθεν δι' ἀναγλύφον, σχινοειδῶν κοσμημάτων, ὀμφαλῶν καὶ χρωμάτων: πῖθος ἕτερος ὁμοίως μικρός: λίθος ἐξαιρετος ἐγγεγραμμένος ἐκ στεατίτου, φακοειδῆς, ἔχων παράστασις γυναικὸς ἱπταμένης καὶ φερούσης ἐπὶ τῶν ὤμων διπλοὺν πέλεκυν καὶ τέλος ἀγγελία τινὰ μικρὰ καὶ κάπτελα καμαραϊκά, τεμάχια διακοσμητικῶν τοιχογραφιῶν.

Ἐκ τούτων καταφαίνεται, ὅτι ἀπεκαλύφθη ὁλόκληρον τὸ ἀνάκτορον τοῦ Μίνως εἰς τὸ ὅποιον θὰ ἐξακολούθησεν αἱ ἐργασίαι τοῦ καθαρισμοῦ.

Τὸ περιεργότερον ἐξ ὧν εἶνε, ὅτι εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς κλιτύος τῆς ἀντικρῆ τοῦ Ἀνακτόρου ὀροσειῆς κατεβυθίσθη μίαν ἡμέραν ἐντός ἀτραποῦ ὁ ποῦς βοῆς, ὀδηγομένου ὑπὸ παιδὸς καὶ ἀνεφάνη ἀγχείον πῆλινον. Πληροφορηθέντες τοῦτο οἱ Ἄγγλοι ἀρχαιολόγοι ἐσκίωσαν ἐκεῖ καὶ εὐρον μικρὸν πῖθον μυκηναϊκόν, περιέχοντα τὰ ὄσα παιδὸς ἡλικίας 12-14 ἐτῶν, καλῶς διατηρούμενα.

Τὸ γεγονός τοῦτο ἐστερέωσε περισσότερον τὴν γνώμην, ὅτι ἐν τῇ ὀροσειῇ ταύτῃ πρέπει νὰ ζητηθῶσιν οἱ τάφοι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀνακτόρου, τὴν ἔρευναν δὲ ταυτὴν ἐπιφυλάσσεται νὰ κάμῃ ὁ κ. Ἐβρις, μετὰ τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ Ἀνακτόρου.

ΕΝ ΠΟΜΠΗΙ ἀνεκαλύφθη τέλος τὸ θεῖον ἀνάκτορον τοῦ Νέρωνος Δομιτιανοῦ ἐντός τοῦ ὁποίου εὐρέθη μέγιστος ἀρχαιολογικὸς θησαυρός. Ὅλα σχεδὸν τὰ ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἀντικείμενα εὐρίσκονται ἀκέραια καὶ ἀδικτα. Ἐντός τοῦ θησαυροφυλακίου τῶν ἀνακτόρων εὐρέθησαν 300 χιλιάδες χρυσαὶ δραχμαὶ φέρουσαι τὸν Νέρωνα Δομιτιανὸν καθὼς καὶ ἀπειρα χρυσαὶ ἀγάλματα καὶ χρυσαὶ κεφαλαί. Αἱ ἀνασκαφαὶ προχωροῦν, ἐλπίζεται δὲ ὅτι θὰ ἀποκαλυφθοῦν καὶ ἄλλοι θησαυροί.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

ΕΚ ΤΩΝ ΥΠΟΒΑΘΗΘΕΝΤΩΝ σχεδίων πρὸς ἀνεγερσιν ἐν Λίβερπουλ μνημείον εἰς τὴν βασιλευσάν Βικτωρίαν, ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς ἑλληνοδικου ἐπιτροπῆς τὸ σχέδιον τοῦ κ. Καρόλου Ἄλλεν, γλύπτου, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ καθηγητοῦ Φ. Μ. Σίμφων καὶ τῶν κ. Οὐίλλιαμ καὶ Θίανες ἀρχιτεκτόνων.

Τὸ μνημεῖον παριστᾷ θόλον ὑπερβασιζόμενον ὑπὸ τεσσάρων συμπλεγμάτων, ἐκ τεσσάρων στήλων ἐκαστου, μετὰ βάθρον. Τὸ ὅλον περιβάλλεται ὑπὸ κυκλικῶν βαθυῶν αἰτνες, ὀδηγοῦν εἰς κεντρικὸν δῶμα, ὅπου ἐγείρεται ἐπὶ βάθρον ἀγάλμα χαλκοῦν, ἔχων *τεσσάρων μέτρων* καὶ πλέον, παριστῶν τὴν βασιλισσάν ἐν ἡγεμονικῇ στολῇ. Ἐπὶ τοῦ θόλου ἱσταται χαλκίνη Νίκη. Τέσσαρες δὲ συμβολικαὶ παραστάσεις, τῆς Δικαιοσύνης, τῆς Ἀγαθοεργίας, τῆς Εἰρήνης καὶ τῆς

Ἐπιστήμης θὰ τοποθετηθοῦν ἐπὶ τῶν τεσσάρων βάρθρων.

Ἡ ὄροφι τοῦ θόλου ἀποτελουμένη ἀπὸ μωσαϊκῶν ἐκ χρυσοῦ, θὰ στέλλῃ ἀκτῖνας ἡλεκτρικοῦ φωτός ἐπὶ τῆς κεντρικῆς μορφῆς.

Τὸ ὄλικὸν ὕψος τοῦ μνημείου θὰ εἶναι 17 μέτρων περίπου. Εὐρὺς χώρος περιβάλλον τὸ μνημεῖον θὰ ἰσοπεδωθῇ καὶ φυτευθῇ μὲ δεινὰ δένδρα.

ΕΙΣ ΔΡΕΣΔΗΝ ἐγένεε τελευταίως μερικὴ Ἐκθεσις τοῦ πρὸ ἔτους καὶ πλέον ἀποθανόντος μεγάλου Ἐλβετοῦ ζωγράφου Ἀρνόλδου Μπαϊκλιν. Ἡ Ἐκθεσις αὕτη περιελάμβανε τὰ ἔργα, ἅπανα κατέλειπεν ὁ καλλιτέχνης ἡμιτελῆ. Ἄλλ' εἰς αὐτὰ προσετέθησαν καὶ ἡ θαυμασία «Θερινὴ ἡμέρα» τῆς ὁποίας ἐδώσαμεν ἤδη τὴν εἰκόνα, μία παραλλαγή τοῦ «Πανός» ὅστις εὐρίσκεται εἰς τὴν Πινακοθήκην Σάκ τοῦ Μονάχου, μία προσωπογραφία του καὶ ἡ «Φλόρα» ἀποσταλείσα ὑπὸ τοῦ Μ. Κλίγκερ.

Αἱ εἰκόνας τοῦ Μπαϊκλιν εὐρίσκονται ἰδίως εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Μπαλ ἐν Ἐλβετίᾳ, εἰς τὴν Πινακοθήκην τοῦ Μονάχου, εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ κόμητος Σάκ ἐν Μονάχῳ καὶ εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Βερολίνου.

Τὸ πρῶτον ἔργον του, τὸ ὁποῖον ἐξωγράφισε δεκαεξάετης, εἶναι φανταστικόν, παριστῶν ἄντρον φανταστικῶς φωτισμένον.

Τὸ πρῶτον πολυθῆν ἔργον του ἐν Ῥώμῃ, ἡγοράσθη κατόπιν, διαρθρωμένον, ὑπὸ τῆς Πινακοθήκης τοῦ Μονάχου.

Εἰς τὸ ἀπόγειον τῆς τέχνης του ἔφθασε 19 ἐτῶν. Τότε εἰς τὴν Φλωρεντίαν, ἐξωγράφισε τὴν *Θερινὴν ἡμέραν*, τὴν *Νῆσον τῶν νεκρῶν*, τὴν *Ποίησον καὶ Ζωγραφικήν*, τὸ *Παιγνίδι τῶν κυμάτων*.

Ὁ Μπαϊκλιν ἐγεννήθη τὸ 1826 εἰς Μπαλ, καὶ ἀπέθανε τὸ 1901 εἰς Φιεζόλε τῆς Ἰταλίας.

Τὸ 1897 ὅλη ἡ Γερμανία ἐώρτασε τὸ ἱοβιλίον του.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΑΡΝΟΛΔΟΥ ΜΠΑΙΚΛΙΝ

Ὁ ζωγράφος βλέπει καὶ ζῆ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν. Ὑπάρχει μέσα του κάτι, τὸ ὁποῖον συγγεεται μὲ τὸ σχῆμα καὶ μὲ τὸ χρῶμα, ζωογονεῖ τὸ ὄραμα του καὶ καθίσταται οὕτω κάτι τι ὀρισμένον.

Πλοῦτη! Μία μόνη τέχνη ἰφίσταται: καὶ ὅμως ὑπάρχοντι τόσαι ἀτομικότητες ὅσοι καὶ πραγματικοὶ καλλιτέχνη. Ἄλλ' ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι κἀθηνηται ἐνώπιον ὀραίου τοπίου τῆς φύσεως διὰ νὰ τὸ παραμορφώσων καὶ, τὸ πολὺ, διὰ νὰ χαράξουν τὸ σχέδιον ἢ τὸ σχῆμα τοῦ ὅλου, δὲν εἶναι πραγματικῶς καλλιτέχνη.

Τὶ θὰ προκαλέσῃ εἰς τὴν ἐποχὴν μας, τὴν καλλιτεχνικὴν δημιουργίαν; Εἰς τὴν ἀρχαιότητα, τοῦτο ἦτο ἔργον τῆς ζωῆς· ἀλλ' ἢ ἡ ζωὴ ἐξαντελεῖται εἰς τὰς ἡμέρας μας καὶ γοργὰ ἀπομακρύνει πᾶσαν παραγωγὴν. Ζῶμεν τόσον ὀλίγον! Πῶς κατοικοῦμεν τὴν ἀλήθειαν! Μόλις αἱ κατοικίαι μας ἐπαρκοῦν εἰς τὸ «νὰ ζῶμεν». Εἴμεθα ὅλοι συσσωρευμένοι εἰς ξένου οἰκίας, χωρὶς ἀέρα, χωρὶς φῶς. Καὶ πῶς ἐνδυνάμεθα χάρις εἰς τὰς προλήψεις μας, εἰς τὴν ἀγνοίαν τῆς τέχνης, εἰς τὴν σεμνοτυφίαν μας! Οὕτω τίποτε δὲν ὑπάρχει διὰ τοὺς ὀφθαλμούς, οὔτε διὰ τὰς αἰσθήσεις. Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ἀκόμη καὶ τὸ σῶμα τῆς γυναικός, τὸ βλέπομεν τὸ πολὺ ἐκ συμπτώσεως. Τὸ ὅποιον, εἶνε ζήτημα, ἂν μὲ τὰς προφυλάξεις αὐτάς, τὰς ἀναγορευόμενας ὑπὸ τοῦ καθήκοντος, διετήρησε τὴν ἀνθρώ-

τητα καὶ τὸ πάθος. Ἡ οἰκογένεια... δὲν ἔχομεν οἰκογένειαν ἐχόμεθα ὑπ' αὐτῆς. Ἡ γυνή, καμμία κατὰ βῆθος δὲν ἔχει πραγματικὸν ἐνδιαφέρον δυνάμενον νὰ προσκολληθῇ εἰς αὐτὴν τὸν ἄνδρα. Τὰ τέκνα... κατ' ἀρχάς ἴσως παρέχουν πολλὴν χαρὰν, ἀλλὰ βραδύτερον προξενοῦν φροντίδας μόνον καὶ ἀγῶνας. Ὁ πατριωτισμός... θὰ ἴμουν ὁ ἀρχιτυμπανιστὴς εἴαν ὅλοι οἱ ἀληθινοὶ σταυραστοὶ εἶχον ἐξοστρακισθῇ. Πόθεν λοιπὸν θὰ γεννηθῇ τὴν τὸ καλλιτέχνημα; Διὰ τίνας μέσου ἡμποροῦμεν νὰ ἴδωμεν μίαν φορὰν καθαρώτερα, νὰ ἐκφρασθῶμεν φιλικώτερα, εὐαφρότερα; Ἀπομένει ὁ ὁ σῶνος μόνον. Αὐτὸς μόνος εἶναι ἀληθινή ἀπόλαυσις μεγαλύνει ἐντός μας τὸν ἄνθρωπον. Μόνος ὁ σῶνος προσέρχεται βοηθός μας εἰς τὴν ζωὴν, δημιουργεῖ παρὰ τὴν θέλησίν της, μόνος αὐτὸς παρέχει πραγματικὴν τὴν λήθην καὶ μᾶς παρουσιάζει τὰ πάντα θαυμασία.

Ἀπολαύομεν ἰδιαιτέρως πρῶτην φορὰν τῆς ζωῆς μας, ὅταν δὲν ἔχομεν νὰ χάσωμε καμμίαν ἰπόλημην ἐν τῇ κοινανίᾳ.

Δὲν ἐνοῶ καθόλου διατὶ νὰ ζωγραφίσω ὀραίας γυναικας. Δὲν ζωγραφίζω τὴν φιλαρέσκειαν, οὔτε σκοπεύω νὰ ἀρέσω εἰς ἀκόλαστα μεριάκια.

Ὅταν ζωγραφίσω τὸ νερόν, μὲ ἔρχονται χίλια τρελλὰ πράγματα, ἀγνωστα εἰς ἐμὲ ὅταν τὰ προποατικύρα, ἀλλὰ τὰ ὅποια μένουσιν κτῆμα μου.

Εἶναι τρομερὸν! Πολλὴ χειροτεχνία εἰς τὴν τέχνην, καὶ πολλὴ πρᾶξις, καὶ πολλὰ δοκιμαί, καὶ πολλὴ μηχανικὴ ἐργασία.

Εἴμεθα ὅλοι αἰώνιοι τυχοδιῶται χωρὶς πλοῦτον, χωρὶς διαβήτην, καθεὶς μῆος εἰς τὸ κελυφὸς του. Κανεὶς δὲν ἔχει ἡσυχίαν, δὲν γνωρίζομεν τίποτε, τίποτε δὲν βλέπομεν, ἢ προσοχὴ μᾶς ἔρχεται κατόπιν καὶ ὑποβάλλομεν τὸν ἑαυτὸν μας εἰς δοκιμάς.

ΑΡΝΟΛΔΟΣ ΜΠΑΙΚΛΙΝ

ΕΙΣ ΑΦΟΡΙ κλησίον τοῦ Μιλάνου, ἀνεκαλύφθη εἰκὼν ζωγραφικῆς, παριστῶσα τὴν «Παρθένον τῶν Βράχων» καὶ θεωρουμένη ὡς τὸ πρωτότυπον τῶν δύο γωαστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἔργου ἐν Λονδίῳ καὶ Παρισίους τοῦ Λεονάρδου Δά Βίντσι.

Ὁ γνωστὸς τεχνοκρίτης Σάντ Ἀμβρόγιο γράφον τελευταίως εἰς τὸ περιοδικόν «Τέχνη καὶ Ἱστορία» καὶ σχετίζον τὰς ἀνωτέρω δύο εἰκόνας μὲ τὴν εὐρεθείσαν, λέγει ὅτι ἡ τελευταία προέρχεται ἀπὸ τὸν χρωστικῆρα τοῦ Δά Βίντσι χωρὶς τὴν συμμετοχὴν τῶν μαθητῶν του. Οἱ μολυβδόχρους τόνοι, οἷτινες διακρίνον τὸ ἔργον τοῦ Ἀμπρόγιο de Predis καὶ οἷτινες παρατηροῦνται εἰς τὴν ἐν Λονδίῳ εἰκόνα, δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸ εὐρεθὲν ἔργον, τοῦ ὁποῖου ὁ χρωματισμός εἶναι θερμὸς καὶ γλυκὺς, ἢ δὲ ἐργασία καὶ τὸ σχέδιον τέλει. Ἡ λεπτὴ μορφή τῆς Παρθένου, μὲ τὰ ἡμίκλειστα μάτια καὶ τὸ μελαγχολικὸν χαμόγελο, ὁμοιάζει πολὺ μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν «Μυστικὸν Δεῖπνον» τοῦ Δά Βίντσι, ὅστις χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1490 — 1495. Τὰ μετὰ τῶν βράχων φρετὰ εἶναι ζωγραφισμένα εἰς τὸ εὐρεθὲν ἐν Ἀφορί ἔργον, μὲ τὴν λεπτολόγον φροντίδα βοτανικῶν, ὁποῖος ἦτο ὁ Δά Βίντσι. Εἶναι δὲ ὅμοιον μὲ τὴν περιγραφὴν τὴν γενο-

μένη ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸν Δοῦκα τοῦ Μιλάνου, ἀνευρεθείση τελευταίως ὑπὸ τοῦ Δος Μόττα.

Ὁ Λεονάρδος Δά Βίντσι καὶ ὁ Ἀμπρόγιο de Predis παραπονοῦνται ἐν τῇ ἀναφορᾷ ταύτῃ εἰς τὸν δοῦκα, κατὰ τὸ 1494, ὅτι «*ἡ confraternita della concezion*» ὑπὸ τῆς ὁποίας παρηγγέθη ἡ Παρθένος τῶν Βράχων, δὲν θέλει νὰ δώσῃ πλέον τῶν 25 δουκάτων διὰ τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας, τὴν ὁποίαν ἐξωγράφισεν ὁ ρηθεὶς Φλωρεντίνος, ἀντὶ 100 δουκάτων, τῆς ἀληθινῆς τῆς ἀξίας.» Ἡ εἰκὼν δὲ ἀποκαλεῖται ὄχι mala d' altare, ὅπως ὀνομάζονται οἱ μεγάλοι πίνακες οἱ τιθέμενοι ὑπὲρ τὴν ἀγίαν Τράπεζαν, ὁποῖοι εἶναι οἱ τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν Παρισίων, ἀλλὰ εἰκὼν μικρῶν διαστάσεων. Ὁ Δά Βίντσι ἀπειλεῖ ὅτι θὰ πάγῃ ὀπίσω τὴν εἰκόνα ἂν δὲν τῷ πληρωθῇ ὁλόκληρον τὸ ποσό. Ἐὰν πράγματι ὁ ζωγράφος ἐπῆρε τὴν εἰκόνα του, αὕτη περιήλθε κατὰ τὸ 1519 εἰς τὸν Φραγκίσκον Μέλτσι καὶ τοὺς κληρονόμους του. Ὁ Σάντ Ἀμπρόγιο νομίζει ὅτι τὸ ἔργον περιήλθε κατόπιν εἰς τὴν οἰκογένειαν Κορμπέλλα τοῦ Ἀφορί κατὰ τὸν γάμον τοῦ Βαρβάζα Μέλτσι τὸ 1683 μέχρις ὅτου ἐπωλήθη κατὰ τὰς ἀρχάς τοῦ 19ου αἰῶνος, εἰς τὸν Λουδοβικὸν Γατσιόλι ὅστις τὸ ἐδώρησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀφορί τὸ 1844.

Δὲν ἐξηκριβώθησαν ἔγγραφα βεβαιῶνται τὴν μεταβίβασιν τῆς εἰκόνας ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν Μέλτσι εἰς τὴν Κορμπέλλα. Ἐὰν τοῦτο ἀποδειχθῇ, τότε ἡ μικρὰ εἰκὼν τοῦ Ἀφορί καταλαμβάνει τὴν θέσιν τῆς μεταξὺ τῶν ἔργων τοῦ μεγάλου ζωγράφου τῆς Ἀναγεννήσεως.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΣΟΥΔΑΡΙΟΝ. — Ὁ σοφὸς γάλλος χημικὸς Μπερτελό, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ συντάκτου τῆς παρισίνης ἑφημερίδος *Lanterne* περὶ τοῦ σουδαρίου τοῦ Τουρίνου ἔδωκε τὴν ἐξῆς χαριεστῆν ἀπάντησιν: «Ὡς ἄνθρωποι καλοανατεθραμμένοι δὲν δύναμεθα νὰ εἰπωμεν, «κύριε, εἰσαθε γελοιοποιός, ἀκόμη καὶ ἐν τοιαύτῃ εἶνε ἡ ἐντύπωσις μας πραγματικῶς. Ἦκούσαμεν λοιπὸν ἡσυχῶς ἐπὶ ἡμίσειαν ὄραν τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ συναδέλφου μας Δελάξ καὶ εἰδαμεν μάλιστα καὶ τὰς φωτογραφίας τὰς ὁποίας μᾶς ἐπέδειξε· ἀλλὰ ἐπιστημονικῶν σωματείων, ἄξιον τοῦ ὀνόματός του, οὐδέποτε ἠδύνάτο νὰ συμμετάσχω ζητήσεως περὶ τοιούτων φανταστικῶν πραγμάτων. Ὅτε ἠρωτήθη περὶ αὐτοῦ, ἀπήντησα εὐγενῶς ὅτι τοῦτο ἀνίχει εἰς τὴν ἱστορικὴν κριτικὴν, δὲν εἶνε ἐπομένως ἔργον τῆς ἀκαδημίας. Οὗτος ἦτο ὁ μόνος τρόπος τὸν ὁποῖον εὐρέθηκα, ὅπως ἐκφράσω τὴν γνώμην μου ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι εἶνε ἐνίστε δύσκολον νὰ εἰπωμεν εἰς ἕνα ἄνθρωπον: «μᾶς ἐμπαιξτε». Ὅτε προσήλθεν ὁ κ. Δελάξ καὶ μοῦ εἶπε «σᾶς φέρω ἐπιστημονικὰ γεγονότα» ἀπήντησα «ἡκουσα τὴν ἀνακοίνωσίν σας, οὐδὲν γενοῦς ὑπάρχει ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ μόνον ἀναπόδεικτοι ἰσχυρισμοί». Σὰς προσέτετο ὅτι εἶχαμεν ἀποφασίσει μετὰ τοῦ γραμματέως τῆς ἀκαδημίας Δαρμίου ὅπως ἀντιταθῶμεν εἰς τὴν καταχώρισιν τῆς ἀνακοίνωσεως εἰς τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας. Προσήλθον κυρία, ἱερομένιοι, τιτλοῦχοι εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, παρὰ τῆς ὁποίας ἀνέμενον ν' ἀκούσων μίαν γνώμην περὶ τοῦ σουδαρίου. Συλλογισθῆτε τί ἡμποροῦσε νὰ συμβῇ ἂν ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ἐπεβεβαίωσεν τὸ πρᾶγμα. Εὐτυχῶς δὲν ζῶμεν εἰς τὸν μεσάϊωνα.

Ἐν τέλει προσέθεσεν ὁ γάλλος σοφὸς ὅτι ὁ μύθος τοῦ ἀγίου σουδαρίου ἐφευρέθη περὶ τὸ 591 — 594 καὶ ὅτι παρόμοια ἄγια σουδαρία ἐν τῇ καθολικῇ χριστιανοσύνῃ ὑπάρχουν ὄχι ὀλιγώτερα τῶν 39!

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Διωρίσθη Ὑπουργός τῆς Δικαιοσύνης ὁ κ. Τοπάλης, δώσας τὸν νενομισμένον ὄρκον

Ἐξεδόθη τὸ συμπλήρωμα τῆς «Βρετανικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας» ἀποτελοῦν ὀγκώδη τόμον, περιέχοντα ἄρθρα καὶ πληροφορίας ἐπὶ ὄλων τῶν συγχρόνων γεγονότων καὶ προσωπικοτήτων.

Κατὰ πρόκλησιν τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν κατέρχεται μετὰ ἓνα μῆνα εἰς Ἀθήνας ὁ Γάλλος μηχανικός κ. Ἄνδρέ μετὰ δύο τεχνιτῶν πρὸς συγκλίτησιν τοῦ ἔργου τῶν Ἀντικυθέρων.

Οἱ ἐκδρομεῖς τῶν Ἱεροσολύμων ἐπιστρέφοντες εἰς Ἀθήνας ἔφεραν τὸ ἅγιον Φῶς, εἰς φανὸν κατασκευασμένον εἰς τὴν ἁγίαν Πόλιν. Τὸ ἅγιον Φῶς προσεφέρθη εἰς τὴν πρυγκήπισσαν Σοφίαν καὶ εἰς τινὰς οἰκογενείας.

Αἱ ἐορταὶ τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ Σολωμοῦ ἐν Ζακύνθῳ ὀρίσθησαν διὰ τὴν 31ὴν προσεχοῦς Μαΐου, θὰ διαρκέσων δὲ ἕξ ἡμέρας, κατὰ τὰς ὁποίας θὰ γίνωνται ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ποιητοῦ καὶ θὰ δοθοῦν μουσικαὶ καὶ φιλολογικαὶ ἐσπερίδες καὶ θεατρικαὶ παραστάσεις.

Ὁ Βασιλεὺς παρεκλήθη νὰ παραστή κατὰ τὰς ἐορτάς.

Εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῶν «Παναθηναίων» παρουσιάζομεν σήμερον τὸν ποιητὴν κ. Στέλιον Σεφεριάδη, Σμυρναῖον. Τὸ δημοσιευόμενον ποιημᾶ τὸν «Τρελλὲ Τριγονιδιστῆ» ἐνέχει κάποιαν πρωτοτυπίαν, ἀπλότητα καὶ αἰσθημα. Μερικοὶ ἰδιωτισμοὶ τῆς γλώσσης προσδίδουν ἴσως ἰδιαιτέρον χροῶμα εἰς τὴν ποιήσιν του, ἁρμονιζόμενον μὲ τὴν τεχνότητιαν του.

Αἱ δύο εἰκόνες τοῦ Ζαπκείου, τὰς ὁποίας δημοσιεύομεν σήμερον, εἶναι ἐκ φωτογραφίας τοῦ ἑρασιτέχνου κ. Σ. Κοκκόλη.

Ἡ Βουλγαρικὴ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ καταργήσῃ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα τῆς βουλγαρικῆς ἐπικρατείας.

Ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Λεονάρδου «Ἡ Ὀλυμπία», εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει προστεθῆ πινὰξ τῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ μουσείου τῆς Ὀλυμπίας, καταφαίνεται ὅτι, μετὰ τοὺς Ἕλληνας ἐπισκέπτας ἀνεληθόντας τὸ 1901 εἰς 1008 — ἐκτὸς τῶν ἐκδρομῶν — ἔρχονται οἱ Ἄγγλοι 383, κατόπιν οἱ Ἀμερικανοὶ 359, οἱ Γερμανοὶ 150, οἱ Γάλλοι 79, οἱ Αὐστριακοὶ καὶ Οὐγγροὶ 72 καὶ ἕπειτα κατὰ σειράν κατὰ πολὺ ὀλιγότεροι οἱ Ρῶσοι, Ἴταλοὶ, Βέλγοι, Ἑλβετοὶ κλπ.

Τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον συγκροτεῖται εἰς τὸ Ἀμβούργον διεθνὲς συνέδριον τῶν Ἀνατολιστῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκλήθη νὰ συμμετάσχῃ καὶ ἡ Ἑλλὰς

Ὁ ἐν Λονδίῳ κ. Μαρίνος Κοργιαλένιος ἐδώρησεν εἰς τὸ Βασικὸν Θέατρον 50000 δραχμίας.

Ὁ ἱερὸς Σύλλογος τῶν Κυριῶν ἢ «Ἀνάστασις», τοῦ ὁποῖου σκοπὸς εἶναι ἡ ἀνάσκησις τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῆς τηρήσεως τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν, ὅσαι ἀποτελοῦν τὰς βάσεις τῆς

κοινωνικῆς εὐεξίας, ἤρπεν ἐκτελεῖν τὸ ὄρατον του ἔργον. Ἐκ τῆς ἐν εἰδει προγράμματος δημοσιευμένης ἐπιστολῆς τῆς προέδρου κυρίας Ἀντωνίας Ι. Μπόταση ἐν τῇ «Ἀναστάσει» ἀποσπῶμεν τὰς κατωτέρω γραμμίας, χαρακτηριστικὰς:

Ὁ Σύλλογος θὰ ἐργασθῆ εἰς τὸν καλλωπισμὸν καὶ τὴν εὐπρέπειαν τῶν ναῶν, θὰ ἐνισχύσῃ τὰς οἰκογενείας τῶν ἱερέων, θὰ μορφώσῃ ἐναγέτους ἐφημερίους, θὰ ἰδρύσῃ ἐνοριακὰ σωματεία. Ἡ γυνὴ θὰ ἐργασθῆ διὰ τὴν εὐλαβῆ τήρησιν τῶν πατριῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων καὶ θὰ ἐγείρῃ φωνὴν κατὰ τῆς πολυτελείας, τῆς ἔνομανίας, ἧς ἡ ἐπιβλαβεσττέρα ἐκδήλωσις εἶναι οἱ εἰσαγόμενοι συρμοὶ, κατὰ τῶν βιβλίων τὰ ὁποῖα ὑπηγόρευσεν ἠθικὴ παρακμῆ, κατὰ τοῦ ἀλκοολισμοῦ, τοῦ καπνίσματος, τοῦ ὑπερβολικοῦ πένθους, τῶν πολυτελῶν κηδεῶν, κατὰ τῶν βλασφημιούντων, τέλος κατὰ πάσης νοσηρᾶς ἐκδήλωσεως καὶ πάσης καθόλου κακίας.

NEA BIBLIA

ΤΑ ΣΥΝΘΕΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ὑπὸ Γ. Τσερέπη. [Βιβλιοθήκη Μαρασλή, παράρτημα 12, ἀρ. 160—166]. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΙΑΚΩΒΟΥ ΚΑΙ ΜΑΝΩΛΗ ΤΟΜΠΑΖΗ. [Βιβλιοθήκη Μαρασλή, παράρτημα 13, ἀρ. 167—168]. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΑ τῶν ἑνεσημακῶν κεραμογραφιῶν ὑπὸ Ἀνδρέου Ν. Σκιᾶ. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ἐν Δαρφίνῳ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Φερονομοτείου Ζωρζῆ καὶ Τυροῦς Ἀρμοκαίτου κατὰ τὸ ἔτος 1901 (ἔκ τοῦ Τυπογραφείου «Νομικῆς» Α. Χ. Βεργιάντου).

L'ULTIMO POETA PAGANO Saggi di Guglielmo Felice Damiani (1902 Tip. Angelo Trani, Napoli L. 2.—).

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ὑπὸ Γεωργίου Σωτηριάδου (Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων σχ. 16ον σελ. 86 δρχ. 0.40).

ΛΟΓΟΣ εἰς τὸ τελεσθῆν ἐν τῇ ἐορτῇ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν μνημόσυνον τῶν ἰδρυτῶν, καθηγητῶν καὶ εὐεργετῶν τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Ι. Ζολῶτα. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Ἰ Γεωργ. γαντοπούλου εἰς τὸ κενοτάριον Καραϊσκάκη τῇ ἑπτῆ τειφ τῆς 25 Μαρτίου. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΧΕΡΤΣΒΕΡΓ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος κατὰ μετάφρασιν Π. Καρολίδου. Τόμος πρῶτος, τεῦχος τέταρτον. [Βιβλιοθήκη Μαρασλή ἀριθ. 160]. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ τῆς ἐταιρείας τῶν Δημοσίων καὶ Δημοτικῶν ἔργων διὰ τὸ ἔτος 1901. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΜΑΓΝΗΤΙΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΙ ὑπὸ Ἐπαμεινώνδα Θ. Κυριακίδου. Ἀθῆναι 1902, τύποις Ἀθ. Γ. Δεληγιάννη.